

«Elevene bak tallene – triangulert analysearbeid» med utgangspunkt i Vurdering for læring

Midt-Telemark kompetansenettverk, Nome, Sauherad
og Bø kommuner

Anne Liv Kaarstad Lie

NY KOMMUNE
SAUHERAD OG BØ

NOME
KOMMUNE

Anne Liv Kaarstad Lie

**«Elevene bak tallene – triangulert analysearbeid»
med utgangspunkt i Vurdering for læring**

Midt-Telemark kompetansenettverk

Nome, Sauherad og Bø kommuner

© 2019 Anne Liv Kaarstad Lie
Universitetet i Sørøst-Norge
Institutt for pedagogikk
Drammen, 2019

Skriftserien fra Universitetet i Sørøst-Norge nr. 23

ISSN: 2535-5325 (Online)

ISBN: 978-82-7860-366-6 (Online)

Utgivelser i publiseres som Creative Commons* og kan kopieres fritt og videreformidles til andre interesserte uten avgift. Navn på utgiver og forfatter(e) angis korrekt. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.no>

Å lære i flokk og komme tettere på elevene og undervisningen ved utgangspunkt i data og tall ...

I tillegg til å synliggjøre god pedagogisk praksis trener deltagerne kunnskap og ferdigheter i å triangulere; innhente data fra ulike perspektiver før vurderinger eller beslutninger kan gjøres. Bærekraftige verdier og prinsipper for god pedagogisk praksis som støtter og utvikler elevenes læring trer fram og det blir synlig hva som støtter elevens gode utvikling....

Innhold

Sammendrag	2
Forord	3
1.0 Bakteppet for desentralisert kompetanseutvikling	4
1.1 Tall og telling	6
1.2 Læringsutbytte – resultatorientert og prosessorientert	8
1.3 Skolebasert kompetanseutvikling basert på verdier	9
1.4 Seks positive prinsipper for aksjonslæring i skoler	11
2.0 Prosessdel 20.04.18 – 25.01.19	14
2.1 Oppstart læringsverksted 20. april	14
2.2 Fredag 28. september 2018	22
2.3 Fredag 16. november 2018	22
2.4 Fredag 25. januar 2019	23
3.0 Verdier og prinsipper for skolene i Midt-Telemark	23
3.1 Opplæringens verdigrunnlag i Nome, Bø/Sauherad	24
3.1.1 Menneskeverdet	26
3.1.2 Identitet og kulturelt mangfold	26
3.1.3 Kritisk tenkning og refleksjon	26
3.1.4 Skaperglede, engasjement og utforskertrang	27
3.1.5 Respekt for naturen og miljøbevissthet	27
3.1.6 Demokrati og medvirkning	27
3.2 Prinsipper for læring, utdanning og danning	32
3.2.1 Sosial læring og utvikling	32
3.2.2 Kompetanse i fagene	32
3.2.3 Grunnleggende ferdigheter	36
3.2.4 Å lære å lære	39
3.2.5 Folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling	44
3.3 Prinsipper for skolens praksis	44
3.3.1 Et inkluderende læringsmiljø	44
3.3.2 Undervisning og tilpasset opplæring	45
3.3.3 Samarbeid hjem og skole	46
3.3.4 Opplæring i lærebedrift og arbeidsliv	47
3.3.5 Profesjonsfellesskap og skoleutvikling	47
4.0 Dybdelæring i profesjonsfellesskap	51
Referanser	55

Sammendrag

Skoleledere og skoleeiere i Nome, Bø og Sauherad samarbeider med Universitetet i Sørøst-Norge med skolebasert kompetanseutvikling. Dette er en del av desentralisert kompetanseutvikling, Utdanningsdirektoratet, der tiltakene bidrar til at skoleeiere skal nå målene for grunnopplæringen.

- Elevene skal ha et godt læringsmiljø
- Elevene skal mestre grunnleggende ferdigheter og ha god faglig kompetanse
- Flere elever og lærlinger skal gjennomføre videregående opplæring

«Elevene bak tallene – triangulert analysearbeid» er en tilnærming for å lære som profesjonsfellesskap i skoler. Profesjonsfellesskapet tar utgangspunkt i elevers læringsutbytte som Elevundersøkelsen, eksamensresultater, nasjonale prøver eller andre kartleggingsprøver. Med dette utgangspunktet arbeider profesjonsfellesskapet aksjonsforskende for å innhente data/informasjon ved å observere i opplæringen, intervjuer elever, foreldre eller kolleger og/eller innhente lokale planer, ukeplaner, lekseplaner. Vi kaller dette å triangulere. Ut fra innhentet data/informasjon reflekterer og analyserer profesjonsfellesskapet, for så å vurdere og ta avgjørelser for ny pedagogisk praksis. Aktuelle begrep vi jobber med er «elevsentrert læringsledelse».

Forord

I Melding til Stortinget 21 «Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen» legger Stortinget føringer for skolebasert kompetanseutvikling. Stortinget vil at alle lærere fra samme skole deltar og påvirker praksisen i større grad enn individuelle tiltak og korte kurs. Det ligger fast at ansvaret for kvalitets- og kompetanseutvikling ligger hos lokale myndigheter.

Departementet ønsker å legge til rette for et system som kan bli stående over lang tid, uten at det stadig må suppleres med nye, nasjonale kompetansesatsinger.

For å lykkes med desentraliserte kompetanseutvikling i Nome, Sauherad og Bø kommuner (Midt – Telemark) det en forutsetning at lærerprofesjonen har eierskap til tiltakene. Det er mye god praksis som støtter elevers læring i dagens skoler, og Kunnskapsdepartementet vil fremme og legge til rette for en delingskultur. Det er ønsket praksis- og organisatorisk endring.

I skoleåret 2018/2019 arbeider skolelederne i kompetansenettverket Midt - Telemark med å trene måter å arbeide på som støtter elevenes lærende utvikling, både faglig og sosialt. Med utgangspunkt i et forskningsspørsmål innhenter de data om hva som er årsaker til at valgte elevtall og læringsutbytter blir bra. Deltagerne innhenter dokumenter som eksempelvis ukeplaner, lokale læreplaner eller elevenes arbeidsplaner, intervjuer lærere/elever eller foreldre og/eller observerer i lærings situasjoner for å bli klokere på hva som gjør at elevene lærer og utvikler seg. Skolelederne i Midt – Telemark undersøker og finner årsakssammenhenger. «Elevene bak tallene – triangulert analysearbeid» er en måte å arbeide på i team, profesjonsfellesskap og skoleutvikling. Dette er et systematisk forbedringsarbeid rettet mot både eierskap, ledelse og pedagogisk praksis og målet å ruste deltakerne til å kunne

- definere behovene for kompetanseutvikling ved den enkelte skole
- anvende analysekompetanse for å nå «eleven bak tallene» og øke læringsutbytte for hver elev og elevene som fellesskap

Dette dokumentet er en sammenfatning av arbeidet fram til 1. mars 2019.

Drammen 1. mars, 2019

Mvh

Anne Liv Kaarstad Lie,

Instituttet for pedagogikk, Universitetet i Sørøst-Norge

1.0 Bakteppet for desentralisert kompetanseutvikling

Kvalitetsvurderingssystemet består av et kunnskapsgrunnlag, verktøy, rutiner og tiltak. Det viktigste med kvalitetsvurderingssystemet er at det skal skape prosesser for å forbedre opplæringen. Dette kan illustreres med en sirkel, figur 1.1 der hvert trinn er en del av prosessen: innhente informasjon, etablere et kunnskapsgrunnlag, identifisere utfordringer og sette mål for hva man vil oppnå, og planlegge og gjennomføre tiltak.

Figur 1.1

Å utvikle et profesjonsfelleskap og å endre praksis forutsetter involvering og dialog innad på den enkelte skole og mellom de ulike nivåene i systemet. Det er derfor lagt vekt på å utvikle lærernes, skoleledernes og skoleeierens evne til å ta i bruk denne kunnskapen til målrettede utviklingsprosesser. Departementet har prioritert veiledning om hvordan kunnskapen fra de ulike prøveformene, nasjonale prøver, kartleggingsprøver, karakterstøttende og læringsstøttene prøver, kan benyttes på skolene og av lærerne.

Kvalitetsvurderingssystem

Kvalitetsvurderingssystemet skal bidra til å styrke lærerens kunnskap om eleven. Læreren skal bruke kunnskapsgrunnlaget til å planlegge, gjennomføre og vurdere undervisningen slik at elevene får et godt læringsutbytte.

Rektor har ansvaret for at skolen jevnlig gjennomfører en skolebasert/virksomhetsbasert vurdering. Dette innebærer å vurdere organisering, tilrettelegging og gjennomføring av opplæringen i skolen, og i hvilken grad disse faktorene bidrar til elevenes måloppnåelse i læreplanen. Kunnskapsgrunnlaget fra kvalitetsvurderingssystemet skal bidra til utvikling på den enkelte skole. Rektor skal også formidle viktig informasjon til og samarbeide med lokale myndigheter, og sørge for at lærere arbeider sammen om å bedre undervisningspraksisen. Som del av oppfølgingsansvaret er de pålagt å utarbeide en årlig tilstandsrapport. Tilstandsrapporten skal som et minimum omhandle elevens læringsmiljø og læringsresultater.

Ansvarsdialog

Ansvarsdialogene føres på alle nivåer (dialogarenaer), fra klasserom til kommunestyre. ... Ansvarsdialogene foregår ikke bare 1:1, men også på arenaer der flere deltar og sammen skaper ny kunnskap. I rapporten "Kom nærmere!" pekes det på at ansvarsdialogene er det sentrale virkemiddelet for å oppnå ansvarsfordeling i skolen.

Ansvarsdialog kan også brukes i forbindelse med kvalitetssystemet som utvikles i tråd med opplæringsloven § 13.10. Systemet skal ta vare på behovet for samhandling og dialog mellom politikere, administrasjon og skolenivået. Det er vesentlig at alle nivåer uttrykker forventninger til leddet under, og at forventningene følges opp i dialog om resultater, prosesser og forutsetninger (forventningsbasert ansvarsstyring).

Forventningsbasert ansvarsstyring

Systematisk utnyttelse av ansvarsdialog i og mellom alle nivåer i skoleorganisasjonen – fra "klasserommet til kommunestyret" – kaller forfatterne av rapporten "Kom nærmere!"

for "forventningsbasert ansvarsstyring". Basis for en god ansvarsdialog er at alle aktører vet hva de kan forvente av de andre aktørene – og er klar over hva de andre aktørene venter av dem selv.

Fra rapporten til KS «Kom nærmere»

Vi innhenter tall i brukerundersøkelser, nasjonale prøver, læringsstøttene prøver, eksamener og ulike kartlegginger om elevenes læring. Vi omtaler dette som elevresultater eller læringsutbytte. I forskningen om bruk av elevresultater ser vi tydelige tendenser til at skoleeiere, skoleledere, lærere, foreldre, elever som aktører i skolen bruker elevresultater ulikt. I forskningen til Mausehagen, Prøitz & Skedsmo (2018) tar de for seg 129 studier der litt over halvparten har europeisk hovedforfatter og resten er dominert av amerikanske studier og skolekontekster. Funn fra dette arbeidet er at de fleste studiene konsentrerer seg om det som skjer i skolen som organisasjon, mens få studier har undersøkt relasjoner mellom skolenivået og kommunenivået. Det er også svært få empiriske studier om læreres aktive bruk av elevresultater i eget arbeid. Det er faglig-pedagogisk bruk av elevresultater for skoleutvikling som er kjernen i Midt – Telemark «Elevene bak tallene – triangulert analysekompetanse». Vi vil først se på de nasjonale innsamlingene av tall om elevresultater og brukerundersøkelser. Vi kaller det her tall og telling.

1.1 Tall og telling

Brukerundersøkelser	<ul style="list-style-type: none"> • å gi informasjon om læring og trivsel på skolen • gir informasjon for utvikling av læringsmiljøet 	<p>Obligatorisk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elev- og Lærlingundersøkelsen <p>Frivillig:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Foreldre-, Lærebedrift- og Lærerundersøkelsene
<ul style="list-style-type: none"> • Nasjonale prøver 	<ul style="list-style-type: none"> • gi informasjon om elevenes ferdigheter i lesing, regning og engelsk • danne grunnlaget for underveisvurdering og kvalitetsutvikling på alle nivåer i skolesystemet 	<p>Obligatorisk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lesing og regning på 5., 8. og 9. trinn • engelsk på 5. og 8. trinn
<ul style="list-style-type: none"> • Eksamen 	<ul style="list-style-type: none"> • beskrive den enkeltes kompetansenivå 	<p>Obligatorisk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • på 10. trinn trekk i en sentral gitt skriftlig og en lokal gitt muntlig • på videregående er det trekk i alle trinn
<ul style="list-style-type: none"> • Læringsstøttende prøver 	<ul style="list-style-type: none"> • gi læringsfremmede tilbakemeldinger til elever på alle nivåer • støtte til underveisvurdering 	<p>Frivillig:</p> <ul style="list-style-type: none"> • i grunnskolen tilbys det i lesing, regning og digitale ferdigheter • i videregående opplæring utarbeider Utdanningsdirektoratet prøver i lesing, regning og engelsk for Vg1

<ul style="list-style-type: none"> • Karakterstøttende prøver 	<ul style="list-style-type: none"> • bidra til å se underveis- og sluttvurdering i sammenheng • gir mulighet til å sammenligne gruppens resultater med et nasjonalt nivå 	<p>Frivillig:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tilbys i naturfag og samfunnsfag for hele ungdomstrinnet
<ul style="list-style-type: none"> • Kartleggingsprøver 	<ul style="list-style-type: none"> • finne elevene som trenger ekstra hjelp i ferdigheter og fag 	<p>Obligatorisk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lesing på 1., 2. og 3. trinn • regning på 2. trinn <p>Frivillig:</p> <ul style="list-style-type: none"> • regning på 1. og 3. trinn • engelsk på 3. trinn • digitale ferdigheter på 4. trinn
<ul style="list-style-type: none"> • Internasjonale undersøkelser 	<ul style="list-style-type: none"> • vurdere norske elevers kompetanse sammenlignet med andre land • gi informasjon om utvikling over tid 	<p>Frivillig:</p> <ul style="list-style-type: none"> • PISA (matematikk, naturfag og lesing) • TIMSS (matematikk og naturfag) • PIRLS (leseforståelse) • ICILS (digital kompetanse) • CIVIC/ICCS (demokrati og engasjement)
<ul style="list-style-type: none"> • Tilsyn 	<ul style="list-style-type: none"> • å avdekke og korrigere brudd på regelverket 	<p>Obligatorisk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kommunene utarbeider en årlig tilstandsrapport om tilstanden i skolene

1.2 Læringsutbytte – resultatorientert og prosessorientert

Elevenes resultater er gjenstand for kontroll og utvikling gjennom hele utdanningsløpet. Forståelser av læringsutbytte kan ses ut fra hvilke formål eller funksjon det er tiltenkt. I et resultatorientert perspektiv kan elevresultater eller læringsutbytte tjene internasjonale og nasjonale interesser i politikk for utvikling, styring og kontroll av systemer for opplæring og utdanning. I slike sammenhenger brukes læringsutbytte for eksterne formål (Prøitz, 2015). I prosessorientert perspektiv finner vi det andre ytterpunktet der læringsutbytte har et internt formål og er et verktøy for undervisning og læring. I «Elevene bak tallene – triangulert analysekompetanse» er det prosessorientert perspektiv som legges til grunn.

Internasjonalt har overnasjonale organisasjoner som OECD, EU, UNESCO og Verdensbanken tatt en rekke initiativer for å få land til å arbeide med læringsutbytte de siste 20 årene (Prøitz 2015, 2018). Det ligger dermed overnasjonale strategier til grunn for transparen av elevers læringsutbyttedata innenfor land og mellom land. I EU handler dette i stor grad om å arbeide etter mottoet «United in diversity», forent i mangfold. Tiltakene er med tanke på fri flyt av økonomi og arbeidskraft i EU og verden rundt, men dette gir også elever og studenter mulighet til utdanning og arbeid på tvers av landegrenser.

OECDs Programme for International Student Assessment (PISA) ser ut til å ha en sterk betydning for utdanningspolitiske avgjørelser både nasjonalt og internasjonalt. PISA innhenter læringsutbyttedata i naturfag, lesing i morsmålet og matematikk fra 15-åringer i 65 ulike land. De første nasjonale resultatene i 2001 var nedslående og har senere ført til utdanningspolitiske nasjonale strategier for høyere forventninger til elevene, fokus på god klasseledelse og en sterkere vurderingskultur der læringsutbytter får et sentralt fokus. I 2009 ble forskrift til Opplæringsloven revidert med kapittel 3, vurderingsforskriften. Tanken var å kunne innhente informasjon om hvordan det står til med elevers læring og at dette kan være med som grunnlag for utdanningspolitiske beslutninger nasjonalt, regionalt og lokalt. I 2014 fikk Fylkesmannen dette som eget tilsynsområde.

Vurderingsforskriftens verifisering i Opplæringsloven fra 2009 har gjort norske utdanninger og elevers læringsutbytter målbare og læringsutbyttedata benyttes for kontroll, styring og politiske valg av nasjonale strategier. Dataene gir grunnlag for utdanningspolitiske avgjørelser og beslutninger, noe som er med på å avgjøre hvilke kommuner og skoler som kommer med i prosjekter eller hvilke som velges for tilsyn fra nasjonale tilsynsførere (FM).

I et prosessorientert perspektiv er læringsutbyttedata grunnlag for organisasjonsutvikling og god undervisningspraksis som fremmer læring for elever, lærere og skoler – individnivå og organisasjonsnivå. Organisasjoner er mennesker som er knyttet sammen med et formål, at alle barn og unge i Norge skal *kunne mestre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet* (Oppl.l. §1-1, formålsparagrafen). God folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling er blant prinsippene for grunnskoleopplæringen (overordnet del – verdier og prinsipper i grunnopplæringen). Skolens praksis er et sentralt satsningsområde i tiden framover og i «Elevene bak tallene – triangulert analysearbeid» skal bidra til dette.

«Skolebasert kompetanseutvikling innebærer at skolen, med ledelsen og alle ansatte, deltar i en utviklingsprosess på egen arbeidsplass. Hensikten er å utvikle skolens samlede kunnskap, holdninger og ferdigheter når det gjelder læring, undervisning og samarbeid.» (Høsøien & Prydz, 2017, Utdanningsdirektoratet, 2014).

Vi har de siste årene hatt tidsbegrensede nasjonale satsinger som Ungdomstrinn i Utvikling, Kompetanse for mangfold, Veiledningskorps, Vurdering For Læring, Bedre skolemiljø, Kompetanse for kvalitet, Lærerspesialist, Språkløyper, Realfagsatsingen, Samarbeid om utsatte barn og unge, SEVU-PPT m.m. I disse tidsbegrensede satsningene har mange skoler og kommuner jobbet fram gode praksiser i skolene. På et organisatorisk nivå har skoleeiere, kommuner og skoler valgt ulike aksjonslæringsstrategier for utvikling av læreres, veilederes, rektorers, andre ansatte og PPTs kompetanseutvikling som eksempelvis «lesson study», «appreciative inquiry», skolevandring, språkløyper eller IGP (individuell, gruppe, plenum). De har alle til felles at de er ulike former for aksjonslæringsstrategier med et definert kompetanseutviklingsfokus som eksempelvis lesing, regning, skriving, godt læringsmiljø eller tilpasset opplæring. Hver satsing på aksjonslæringsstrategi er et ønske om å bli kjent med og utvikle god praksis i profesjonsfelleskapene og skoleutvikling.

1.3 Skolebasert kompetanseutvikling basert på verdier

Den nye overordnede delen i læreplanverket (Kunnskapsdepartementet, 2017) beskriver det grunnsynet som skal prege pedagogisk praksis i hele grunnopplæringen. De overordnede verdiene og prinsippene forankrer skolens virke. Overordnet del tydeliggjør skolens og lærebedriftens ansvar for danning og for utvikling av kompetansen til alle elever og læringer i grunnopplæringen. Den overordnede delen deles i tre kapitler: 1. Opplæringens verdigrunnlag 2. Prinsipper for læring, utvikling og danning og 3. Prinsipper for skolens praksis. Skolen skal møte elevene med tillit, respekt og krav, og de skal få utfordringer som fremmer danning og lærelyst. For å lykkes med dette må skolen bygge et godt læringsmiljø og tilpasse undervisningen i samarbeid med elevene og hjemmene. Skoler består som kjent av skoleeiere, ledere, lærere og andre ansatte som til sammen utgjør profesjonsfelleskap i skolene og skal bidra med skoleutvikling. Utviklingen skal være til det beste for elevene trivsel, helse og læring siden det elever og foreldre som skal oppleve kvalitetsforbedringen som skolene jobber med.

Styringsstiler kommunenivå - skolenivå

Prossessorientert læringsledelse strekker seg etter de verdiene og prinsippene for skolens praksis som overordnet del viser til. Det vil allikevel være ulike oppfatninger av hva «elevsentrert» egentlig innebærer i ansvarslogikken fra skoleeiernivå til elevnivå, og hvordan skoleeiernivåene greier å bruke innhentet data til handling med mening. På skoleeiernivået bør det også skilles ut tid for læring i fellesskap slik ofte skolene gjør det. Vi vet kommunalt styrte styringsstiler har betydning for hvordan skoler ledes og hvordan elevers livsmestring blir i møte med fagene.

I boka *Elevresultater, mellom kontroll og utvikling* (Mausethagen Prøitz og Skedsmo, 2018) skisseres denne modellen for de to styringsstilene:

	Faglig-pedagogisk ansvarslogikk	Prestasjonsorientert ansvarslogikk
Målhierakier	Brede og åpne utdanningsmål	Smale og fastsatte utdanningsmål
Styringsstiler	Tillit til profesjonen, dialog	Krav om transparens, kontroll
Kunnskapskilder	Situert, erfaringskunnskap	Data- og evidensbasing
Relasjonsarbeid	Kollegial, konsensus, nærhet	Hierarkisk, distanse
Verdidilemmaer	Helhetlige prinsipper	Instrumentelt, mål og midler

(Mausethagen, Prøitz og Skedsmo (2018, s. 143))

I styringsstilen *faglig-pedagogisk ansvarslogikk* er man avhengig å «ramme inn» arbeidet og dialogene i former som tåler å snakke om gode og dårlige elevresultater uten at det blir utrygt. Hvis samtaler om elevresultater på ledernivåene blir lite konkrete vil de ikke alltid bli lærende.

Hensikten med satsingen:

Gjennom deltakelse i denne ordningen skal skolene settes i stand til å jobbe lokalt med å mestre analyse og tolking av egen praksis, forstå videre utviklingsbehov, sette hensiktsmessige tiltak og koble ny praksis med nåværende praksis på måter som får effekt i læringsarbeidet.
(Fylkesmannen i Telemark)

Profesjonsfellesskap og skoleutvikling

Skolen skal være et profesjonsfaglig fellesskap der lærere, ledere og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler sin praksis. Skolen som samfunnsinstitusjon er forpliktet til å bygge på og praktisere verdiene og prinsippene for grunnopplæringen. Skoleeiere, skoleledere og lærere har ut fra sine ulike roller et felles ansvar for å legge til rette for god utvikling i skolen. De må sammen sørge for at skolens praksis er i samsvar med hele

læreplanverket. Lærerprofesjonen bygger sin profesjonsutøvelse på felles verdier og et felles forsknings- og erfaringsbasert kunnskapsgrunnlag.

Profesjonen og den enkelte lærer forvalter et ansvar for å utøve skjønn i komplekse spørsmål. Lærere og ledere utvikler faglig, pedagogisk, didaktisk og fagdidaktisk dømmekraft i dialog og samhandling med kolleger. Utøvelse og utvikling av det profesjonelle skjønnet skjer både individuelt og sammen med andre. Faglig dømmekraft forutsetter også jevnlig oppdatering. Lærerprofesjonen må derfor vurdere sin pedagogiske praksis for å møte enkeltelever og elevgrupper best mulig. Kompliserte pedagogiske spørsmål har sjelden sikre svar. De ansatte i skolen må derfor ha aksept og rom for å bruke sin vurderingsevne i yrkesutøvelsen. Lærere må tenke nøye over hva, hvordan og hvorfor elevene lærer, og hvordan de best mulig kan lede og støtte elevenes læring, utvikling og dannelse. Lærere som i fellesskap reflekterer over og vurderer planlegging og gjennomføring av undervisningen, utvikler en rikere forståelse av god pedagogisk praksis. Dette må gjøres med utgangspunkt i både profesjonens kunnskapsgrunnlag og grunnopplæringens verdigrunnlag.

Skoleledelsen skal lede det pedagogiske og faglige samarbeidet mellom lærerne og bidra til å utvikle et stabilt og positivt miljø der alle har lyst til å yte sitt beste. Det er skoleledelsens oppgave å lede slik at alle får brukt sine sterke sider, opplever mestring og utvikler seg.

God skoleutvikling krever rom for å stille spørsmål og lete etter svar og et profesjonsfellesskap som er opptatt av hvordan skolens praksis bidrar til elevenes læring. Ulike kommuner og skoler har ulike tradisjoner som learning-walks, LP-modell, skolevandring, Halvor Bjørnsruds IGP, Tom Tillers Gjort-Lært-Lurt, Lesson Study eller andre pedagogiske modeller for skoleutvikling. Alle pedagogiske modeller har noen trekk til felles. De har et undrende og forskende tilnærming (inquirytilnærming) og et elevsentrert læringssyn. Det avsettes tid til refleksjon og blikket rettes fra data i dag til skolens praksis i morgen. Det er dette Thomas Nordahl omtaler som dataliteracy (ferdigheter i å anvende data). I arbeidet med «Elevene bak tallene – triangulert analysearbeid» skal vi gjøre synlig det vi allerede er gode på og bygge videre på dette.

1.4 Seks positive prinsipper for aksjonslæring i skoler

Disse 6 prinsippene for lærende organisasjoner er hentet fra aksjonslæringsstrategien *appreciative inquiry* (Hauger, Højland & Kongsbak, 2008).

1. Det konstruksjonistiske prinsipp: Måten vi forstår verden på, påvirker våre handlinger.

Måten elever, lærere, foreldre og skoleledere forstår virkeligheten på innvirker på elevenes muligheter til å utvikle seg. Når vi får nye perspektiver på virkeligheten åpner det for nye muligheter til forandring og utvikling. Når vi arbeider med elever kan det bli situasjoner som føles fastlåste og rigide, men vi vet fra tidligere opplevelser at vi tross problemer fant kreative og innovative løsninger. Vår virkelighetsforståelse skapes gjennom måten vi snakker om virkeligheten på, og det språket vi bruker for å beskrive den. Språket beskriver virkeligheten, men er også med på å skape den gjennom et bevisst valg med hensyn til perspektiver til

framtiden. Det er som å lyse inn i et mørkt rom med lommelykt, og det vi lyser på får vi øye på. Som ledere for elevers læring kan vi velge å lyse på det vi tror skaper mulighet for forandring og bevegelse. Virkeligheten rommer så vel problemer som muligheter, barrierer som potensialer. Hvilken del av virkeligheten tror vi vil skape mest positiv bevegelse og utvikling?

2. Det antesipatoriske prinsipp: Forestillinger av framtiden styrer våre handlinger i dag.

Det er sammenheng mellom de bildene vi har av framtiden, og de handlinger og beslutninger vi tar i dag. På samme måte som sportsutøverens ambisiøse mål om gode plasseringer i framtiden er med på å styre utøverens trening og prioriteringer i dag. På samme måte kan skoler, team og elevers handlinger her og nå trenes på å bruke fremtidsbilder for sine valg.

3. Det simultane prinsipp: Undersøkelser skaper endringer!

Simultanitetsprinsippet forteller oss at undersøkelse og intervensjon er to sider av samme sak. Vi kan konstruktivt stille spørsmål om det vi gjerne vil vite mer av, i stedet for å stille spørsmål om det vi ønsker å unngå.

Undersøkelser er derfor ikke noe som foregår forut for utformingen av tiltak; undersøkelser i seg selv er allerede med på ”å endre temperaturen” på en eller annen måte. I undersøkelser er det viktig å bruke dette prinsippet aktivt ved bevisst å stille spørsmål om det man ønske mer av. Eksempel: Hvordan skaper vi et eksepsjonelt klassemiljø? Hvordan skaper vi optimal læringssituasjon for deg som elev? Hvordan er det sosiale og fysiske miljøet rundt deg når du fungerer optimalt faglig?

Å undersøke *er* å forandre. Når vi begynner å stille spørsmål, begynner vi å skape endringer. Noe av det viktigste en leder for elever gjør er å stille spørsmål. Spørsmålene bestemmer hva vi finner, og dermed også hvilke muligheter vi ønsker å oppdage. Så hvis dette stemmer, bør vi være meget oppmerksomme på hvilke spørsmål vi stiller, og hvordan vi stiller dem, nettopp fordi arbeidet med å lede skoleledere, lærere eller elever er et kontinuerlig utviklingsarbeid. Det har ingen ende, det er det som er dannelse, og valg av spørsmålsformuleringer er særskilt viktig for de svarene du vil få.

4. Det poetiske prinsipp: Vi kan velge hva vi vil studere!

Det poetiske prinsipp forteller oss at elever, lærere og skoler forstår seg selv gjennom de fortellingene de forteller om seg selv. Otto Scharmer (2011) beskriver dette som *førstepersonopplevelser*. Forskjellige fortellinger skaper forskjellige virkeligheter. Fortellinger er effektive meningsskapere og dermed også et viktig fundament for å skape konstruktive forandringer. Den fortellingen som presenteres i mediene, rundt kjøkkenbordet hjemme eller på teamrommet, kan omformuleres og fortelles på utallige måter – valget vårt består i hvilket perspektiv vi ønsker å legge til grunn for fortellingen. Hva vi ønsker å fokusere på skaper en forskjell. Fortellingen beskriver ikke bare den verden vi undersøker – den er med på å skape den verden vi beskriver (Hauger, Højland og Kongsbak, 2008).

5. Det positive prinsipp: Positive spørsmål skaper positiv forandring!

Skal man få til store forandringer, eller nå viktige mål i livet, trenger man mange positive opplevelser. Det positive prinsipp uttrykker kjernen i positive endringer og bygger på lang erfaring med at positive spørsmål skaper positiv forandring. Mer konkret betyr det at spørsmål som fokuserer på eleven og arbeid i team når det er på sitt beste, og tanker og håp for fremtiden, åpner for positive forståelser som igjen gir næring til forandringen. Fordi nyttige spørsmål skaper positiv forandring, betyr det også at jo flere som er involvert, jo større vil effekten være. Disse spørsmålene kan være med på å skape glede, vennskap, inspirasjon og opplevelsen av å gjøre noe meningsfullt sammen. Det positive prinsipp handler om å dvele med og prøve å forstå den positive kjernen. Vi vet ofte mye om elever, klasser og skoler om når de ikke fungerer, men hvor godt er vårt vokabular for å forstå og beskrive den samme gruppen når de er på sitt beste? Det positive prinsipp handler om å sette i gang med å undersøke, drøfte og finne fram til den positive kjernen, som beskriver eksistensberettigelse, det som gjør den spesiell, det som gjør elever og lærere stolte og som de ønsker å utvikle og styrke

6. Prinsippet om helhet: Å samle hele systemet i en felles prosess!

Prinsippet om helhet. Prinsippet beskriver betydningen av å samle hele systemet i en felles prosess. Betydningen av å samle hele systemet har vist seg ytterst kraftig, for opplevelsen av helheten får fram det beste i gruppedynamikken, i klasserom, arbeidsteam, skoleledergruppa og politikergrupper på tvers av partier. Når hele grupper er samlet i ett rom, åpenbares styrker og potensial for alle, og det blir tydelig at man kan nå ambisiøse mål sammen. I fellesskapet kan man bygge stolthet.

Fra deltagerne før oppstart

- Positivt – dette kan knyttes til de satsingene som er. Vi ønsker metoder å jobbe med tallene på ...
- Kjempebra, fint å samarbeide på tvers helt fra start – ha kurs underveis – VFL-tenkning ...
- Fagfornyelsen kommer ...
- Vi ønsker å gjøre oss gode på Elevundersøkelsen og 9A – faglig og sosial læring = sant!
- Litt spent, å bruke tall er positivt hvis vi kan få til utviklingsstøttene læringsutvikling – ønsker oss matnyttig utvikling ...
- Magefølelsen er god (x 3)
- Skoleutvikling nedenfra – positivt fokus i utviklingen – bredt fokus rundt elevens utvikling
- Gjenkjennelig arbeid
- Dypdykke i elevenes arbeid....

2.0 Prosessdel 20.04.18 – 25.01.19

2.1 Oppstart læringsverksted 20. april

Desentralisert kompetanseutvikling i Midt-Telemark har til hensikt å få til pedagogisk praktisk ledelse i alle ledd og at leddene organiserer seg for læring med aktiv dialog, medvirkning, deling og samarbeid. Formålet er at elever opplever mestring i fagene og i sitt sosiale liv. Dette er i tråd med ny overordnet del for grunnopplæringen om verdier og prinsipper, livsmestring og god folkehelse. Pedagogisk kompetanseutvikling skal støtte arbeidet for å nå hensikt og formål.

Læringsverkstedet fredag 20. april 18 startet med en innledning fra Hilde Johnsen og Anne Liv Kaarstad Lie fra HSN. Kristin Schjølberg og Anne Liv ledet resten av dagen. Det var ca. 20 deltagere fra Nome, Sauherad/Bø og 1 repr. fra Fylkesmannen i Telemark. Deltagerne representerte skoleledere, skoleeiere, teamledelse og PPT i de to/tre kommunene.

Deltagerne skulle bringe med sitt mellomarbeid. Via mellomarbeidet skulle deltagerne bli bevisst og synliggjøre hvordan de jobber med pedagogisk praksis i eget arbeid. Dagen endte, se neste side, med et felles ønske om en bedring av felles pedagogisk praksis innen strukturer, strategier, i relasjoner og i synlige verdier i hverdagens praksiser.

Deltakerne arbeidet i grupper. Innspill for kommunal kollektiv praksis – veien videre:

	Faktorer som fremmer	Systemiske tiltak
Struktur (skolens/klasserommets organisering)	<p>Delingskultur!!!Systemer som: rektor nettverk, teamledernetttverk på tvers i kommunene, må forankres i et årshjul, Nettverk: fag – team – trinn = krever ledelse Noe felles og noe på hver skole</p> <p>Kommunalt nivå</p> <p style="text-align: center;"></p> <p>Lærernivå</p>	
Strategier (skolens/lærerens eller teamet praksis for tilpasninger)	<p>Alle må inkluderes: Kommune, rektor, team-leder, trinn, kontaktlærer, elev Status vs. Hvordan komme videre, bruke resultatene til det beste for eleven System/plan, test, kartlegging, analyse, tiltak, evaluering Støtte hverandre kollektivt</p>	
Relasjoner (Elevens opplevelse i sentrum)	<p>Fagnettverk Kompetanse til å bearbeide og bruke data gjennom veiledning på tvers av kommuner</p>	
Verdier (visjon, lokal pedagogisk plattform)	<p>Åpenhet Positivt elevsyn – positive forventninger Mestringsfokus – på både elevnivå og hos oss voksne (ansatte/ledelse) Samarbeid – ledernetttverk, - skolebesøk(både på profesjon- og elevnivå), - hospitering(profesjon og elevnivå)</p>	
Omgivelser (foreldre, skoleeier)	<p> </p>	

Ønsket kompetanse for 2018/2019:

Målgruppene er oppvekstsjef, kommunalsjef, pedagogiske konsulenter, rektorer, undervisningsinspektører og leder av PPT Midt Telemark.

Skoleåret 2018/2019

- deltakerne i prosjektet får økt kompetanse innenfor bearbeiding og tolkning av undersøkelsesmateriale
- deltakerne skal kunne tilrettelegge for, lede og forbedre skolebasert kompetanseutvikling på egen enhet basert på kunnskap om elevene bak tallene
- deltakerne fremmer felles retningslinjer og praksis for en god vurderingskultur for skolene i Nome, Bø og Sauherad
- deltakerne skal lede arbeidet med styrking av kompetanse for å fremme økt mestringfølelse for elever, lærere, andre tilsatte og ledere

Organisering/omfang

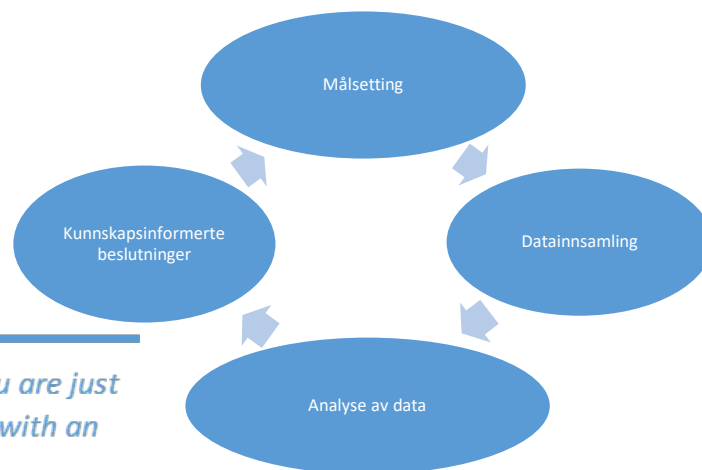
- 5 halvdagssamlinger/prosessmøter
- 5 planleggingsmøter
- Mellomarbeider der refleksjonsnotater sendes kommunalsjefene
- Oppstart med Thomas Nordahl sammen med Grenland pluss (med forbehold)
- Skolene velger sitt utviklingsområde (i samsvar med strategidokumenter og skolens satsingsområde/utviklingsplan)
- Pensum

Kvalitetsvurdering

- er å sammenstille informasjon og data for å vurdere tilstanden
- internt på en skole
- eller for å vurdere tilstanden i større deler av eller i hele utdanningssektoren

Prosess Midt - Telemark 2018/2019

Dato	Hva	Tid	Sted
Fredag 28. september	Planleggingsmøte	kl. 10 – 12	Nome
Fredag 28. september	Prosessmøte Oppstart for VFL i kompetansenettverket	kl. 12 – 15	Nome
	Mellomarbeid		
Fredag 16. november	Planleggingsmøte	kl. 10 - 12	Bø/Sauherad
Fredag 16. november	Prosessmøte Modul 6, Elevinvolvering Elevene reflekterer jevnlig over egen kompetanseutvikling.	kl. 12 – 15	Bø/Sauherad
	Mellomarbeid		
Fredag 25. januar	Planleggingsmøte	kl. 10 - 12	Nome
Fredag 25. januar	Prosessmøte Modul 7, Helhetlig praksis Elevene opplever helhetlig vurderingspraksis og god læringsledelse der kompetanseutvikling er i fokus.	kl. 12 – 15	Nome
Fredag 1. mars	Planleggingsmøte	kl. 10 – 12	Sauherad/Bø
Fredag 1. mars	Prosessmøte Modul 8, Bærekraftig vurderingskultur Skolen har en bærekraftig vurderingskultur der alle bidrar til kontinuerlig profesjonsutvikling.	kl. 12 – 15	Sauherad/Bø
	Mellomarbeid		
Fredag 3. mai	Planleggingsmøte	kl. 10 – 12	Nome
Fredag 3. mai	Prosessmøte Veien videre for å jobbe lærende med VFL i kompetansenettverket Midt – Telemark	kl. 12 – 15	Nome

---

Without data, you are just another person with an opinion

Andreas Schleicher, OECD

Innhentede tall

I oversikten s. 5, 6 og 7 er en oversikt over obligatoriske og frivillige kartleggingsprøver. Når elevresultater har vært gode over tid kan det være gode grunner for det.

- a) Marker utvalget og beskriv utvalget med tid, tall, kjønn
- b) Skriv gruppens forskningsspørsmål

Innhente kunnskap om strukturer som støtter god læring

I foredraget til Thomas Nordahl 4. september 2018 handlet det om å jobbe med kartleggingsresultater – fra data til forbedret pedagogisk praksis. Nordahls budskap er *bruk energi og innsats til å innvirke på de faktorene du og skolen har innflytelse på*. Det er innhenting av data nettverkssamlingene 24.09 og 1.10 konsentrerer seg om.

Gjennom et systematisk forbedringsarbeid rettet mot både eierskap, ledelse og pedagogisk praksis i utdanningssektoren, er målet å ruste deltakerne til å kunne

- definere behovene for kompetanseutvikling ved den enkelte skole
- anvende analysekompetanse for å nå «eleven bak tallene» og øke læringsutbytte for eleven

Å innhente data i aksjonslæring

Å arbeide aksjonslærende er en forskende tilnæringsform til læringen som skjer i klasserommet, i profesjonsfellesskap, skolenivået og kommunalt nivå. Å forske innebærer å innhente data ved dokumenter, intervjuer og observasjoner.

Aksjonslæring i profesjonsfellesskap er knyttet til forbedring av praksisen i undervisningen, men kravet til hvordan fagfellesskapet anvender metoder for å innhente data blir lite diskutert. Det kan se ut til at kunnskapen om kvalitative metoder tas som en selvfølge, og innhentet data for analyse i fagfellesskapet kan lett bli generell (Hallås & Grimseth, 2016; Olsen & Wølner, 2017, s. 95). I Midt - Telemark gjelder det å arbeide med detaljer i dybden og ikke innhente data overfladisk. Det gjelder å finne dybden som kan betegnes som det som er viktig som verdier og prinsipper i grunnopplæringen. Fullan (2017 s. 16) beskriver begrepet *dybde* med det som er viktig for oss som tro, relasjoner, læring og meningen med livet. I et systemisk perspektiv for skole trenger vi å lete fram praksiser, strukturer og strategier som støtter og utvikler *dybden*.

Kvalitative forskningsmetoder som ofte benyttes i aksjonslæring er observasjon og intervjuer, men dette kommer til dels lite fram i internasjonal, nordisk og nasjonal litteratur. Aksjonslæring i profesjonsfellesskap er knyttet til forbedring av praksisen i undervisningen, men kravet til hvordan fagfellesskapet anvender metoder for å innhente data blir lite diskutert. Det kan se ut til at kunnskapen om kvalitative metoder tas som en selvfølge, og innhentet data for analyse i fagfellesskapet kan lett bli generell (Hallås & Grimseth, 2016; Olsen & Wølner, 2017, s. 95).

Gode grep for å innhente kunnskap via dokumenter, observasjoner og/eller småintervjuer

Dokumenter kan være strategi-, handlingsplaner eller virksomhetsplaner, men de mest verdifulle dokumentene kan være små riss av planer som lærerne finner verdifulle for arbeidet.

Observasjon er å se, lytte og innhente kunnskap om det du ser og hører uten å tolke dette. Utarbeid gjerne en mal med fokusområder for observasjonene og innhenting av data. Husk logg.

Småintervjuer er små samtaler med en hensikt. Hensikten er å innhente data som kan belyse gruppens forskningsspørsmål. Husk å ikke følg opp samtalen som ofte blir hyggelig, men stille nye spørsmål for å dykke dypere.....

Anne Livs

Strukturer som støtter elevenes læring

Utgangspunkt for å innhente data - lete fram kunnskap om strukturer som støtter god læring med eleven i sentrum.

Dokumenter, observasjoner og intervjuer

	Faglig-pedagogisk Styringsstil/ansvarslogikk	Elevsentrert aksjonslæringslogikk – lete etter strukturer som støtter:
Faglig pedagogisk praksis i profesjonsfelleskap	Skoleutvikling og profesjonsfelleskap	Å lære å lære i profesjonsfelleskap – lærerteam
Ansvarslogikk for klasseledelse (struktur og strategi)	Kompetanse i fagene og grunnleggende ferdigheter Vurderingspraksis	Læringsstrategier i fagene Elevenes opplevelse av synlig læring Elevenes egeninvolvering i læringsarbeidet i faget/fagene (egen, kamerat, lærer- og/eller foreldrevurdering) Prinsipper for klasseledelse
Kunnskapskilder og omgivelser	Samarbeid skole – hjem Kunnskapskilder	Prinsipper for hjem – skolesamarbeidet Kvalitet i fagbøker og andre kilder
Relasjonsarbeid (Elevenes opplevelser og medvirkning i læringsarbeidet)	Et inkluderende læringsmiljø	Prinsipper som legges til grunn for elevsamtaler Prinsipper for innhold og kvalitet i utviklingssamtaler
Verdidilemmaer	Helhetlige prinsipper	Grunnleggende prinsipper for lekser Prinsipparbeid for tospråklig opplæring Prinsipparbeid for spesialundervisning

1. Faglig pedagogisk praksis i profesjonsfelleskap

God skoleutvikling krever rom for å stille spørsmål og lete etter svar og et profesjonsfellesskap som er opptatt av hvordan skolens praksis bidrar til elevenes læring og utvikling. Det kan innebære at fellesskapet reflekterer over verdivalg og utviklingsbehov, og bruker forskning, erfaringsbasert kunnskap og etiske vurderinger som grunnlag for målrettede tiltak (Overordnet del for verdier og prinsipper, 3.5). Vi bør være utforskende til hvordan på profesjonsfellesskapet bruker kartleggingsresultater eller annen data som grunnlag for pedagogisk praksis i team og/eller i skoleutvikling.

2. Ansvarslogikk for klasseledelse

Vurderingspraksis bygger på fire grunnleggende prinsipper for undervisvurderingen

- a) At eleven forstår hva det som skal læres
- b) Elevens opplevelse av tilbakemeldinger på kvalitet og prestasjon underveis i arbeidet, tilbakemeldingene kan være skriftlige eller muntlige (egen – kamerat – lærer eller foreldretilbakemeldinger)
- c) Elevens opplevelse av framovermeldinger/råd på kvalitet og prestasjon underveis i arbeidet, tilbakemeldingene kan være skriftlige eller muntlige (egen – kamerat – lærer eller foreldrestøttet)
- d) Elevens involvering i læringsarbeidet ved å vurdere egen prestasjon og utvikling (egen – kamerat – lærer eller foreldrestøttet)

3. Kunnskapskilder og omgivelser

Ulike kunnskapskilder kan være fagbøker, lokale læreplaner, digitale hjelpemidler eller andre ressurser.

4. Relasjonsarbeid

God vurderingspraksis knyttes ofte sammen med et trygt psykososialt læringsmiljø. Elevens egeninvolvering i læringsarbeidet og/eller Vurderingspraksis som støtter medvirkning og et godt læringsmiljø kan være viktig å innhente data om. Ledelse av lærende samtaler og dialoger mellom lærer-elev og elev-elev. Les gjerne mer i Fullan (2017, s. 69)

Kommuner har ulike uttrykk og former for elevsamtaler og utviklingssamtaler (samtalen med foreldre). Let etter om samtalene er skriftlige eller muntlige basert, om foreldrene har fått tilgang til kartlegging i fagene før samtalen, prinsipper for innhold og kvalitet i utviklingssamtaler ....

5. Verdidilemmaer

Let etter kjennetegn på godt leksearbeid og om det er førende prinsipper for leksearbeidet. Elevenes arbeid med lekser kan ha stor innvirkning på elevens læring. Kjennetegn på god praksis for tospråklig opplæring eller særskilt norskopplæring med elevens læring i sentrum. Eksempel kan være at tospråklig lærer alltid gjennomgår nøkkelbegreper i fagene på eget morsmål før eleven møter begreper i fagene.

Skoler arbeider etter prinsipper for spesialundervisningen som tar utgangspunkt i elevens beste. Innhenting av data kan være fra prinsipparbeid med TPO og organiseringen rundt

enkeltelever eller gode eksempler for organisering av spesialundervisning. Eksempel kan være om vedtak i spesialundervisning tar hensyn til eleven i sentrum. Andre eksempler er slik Nordahl, T (4.09.18) viser til av automatisk og forpliktende planer og tiltak som blir iverksatt for elever som skårer lavt i kartleggingstester.

Benytt gjerne ny Overordnet del om verdier og prinsipper i grunnopplæringens del 2 (om prinsipper for læring, utvikling og dannelse) og del 3 (om prinsipper for skolens praksis).

Benytt gjerne kapittel 8, *Verdidilemmaer*, i boka *Elevresultater – mellom kontroll og utvikling*. Kapitlet tar fram verdidilemmaer for lærere, skoleledere og kommuneledere.

2.2 Fredag 28. september 2018

Kl. 12 -15: I løpet av dagen fikk deltagerne innføring i prosjektet «Elevene bak tallene – triangulert analysearbeid med utgangspunkt i MOOC/VFL» for Midt – Telemark. Deltagerne arbeidet i skolebaserte grupper. Gruppene utarbeidet forskningsspørsmål for gruppens utviklingsarbeid:

Hvilke faktorer/strukturer har fått frem gode resultater i regning på 9. trinn? (Kjennetegn på god praksis)

Hvordan skaper engelskseksjonen så gode skriftlige eksamensresultater over tid? (kjønn)

Hvilke faktorer bidrar til gode resultater i engelsk?

Regning som grunnleggende ferdighet: Hva er årsaken til gode resultater i regning over tid på nasjonale prøver tr. 5. (og 8.)

Korleis oppnå gode resultater i rekning over tid? Kva er dei oppretthaldande faktorane som gjer at vi får gode resultater på nasjonale prøver (5. kl.) over tid?

Hvordan oppnå gode resultater i lesing over tid? Hva kan være opprettholdende faktorer?

2.3 Fredag 16. november 2018

12.00 – 12.10: Kommunalsjefene ønsker velkommen

12.10 – 12.20: Innledning til prosessdag

12.20 – 13.00: Gruppene har innhentet informasjon/data med utgangspunkt i sitt forskningsspørsmål. Gruppene sammenfatter innhentet informasjon og klargjør framlegg for de andre gruppene.

13.00 – 13.10: Pause

Hvilke faktorer/strukturer har fått frem gode resultater i regning på 9. trinn? (Kjennetegn på god praksis)

Hvordan skaper engelskseksjonen så gode skriftlige eksamensresultater over tid? (kjønn)

Hvilke faktorer bidrar til gode resultater i engelsk?

Regning som grunnleggende ferdighet: Hva er årsaken til gode resultater i regning over tid på nasjonale prøver tr. 5. (og 8.)

Korleis oppnå gode resultater i rekning over tid? Kva er dei oppretthaldande faktorane som gjer at vi får gode resultater på nasjonale prøver (5. kl.) over tid?

Hvordan oppnå gode resultater i lesing over tid? Hva kan være opprettholdende faktorer?

13.10 – 14.00: Gruppene presenterer sitt forskningsspørsmål og hvilke kjennetegn på god praksis som er funnet.

14.00 – 14.10: Pause

14.10 – 15.00: Gjort – Lært – Lurt i MOOCs modul 6: Elevinvolvering. Gruppene planlegger hvordan de kan innhente informasjon med utgangspunkt i eget forskningsspørsmål og god praksis med elevinvolvering i vurderingspraksis.

2.4 Fredag 25. januar 2019

Kl. 12 – 15: Gruppene legger fram mellomarbeidene for hverandre. Vi reflekterer sammen for GJORT – LÆRT – LURT.

Vi har neste samling i desentralisert kompetanseordning fredag 1. mars kl. 12.00 – 15.00 på Norsjø hotell, Akkerhaugen, med tema: **helhetlig praksis**

Opgave til skolene:

- Hvordan organisere skolen for å få et godt lærende fellesskap? (trinnvis, team, faglig, hvordan skal skoleåret se ut, timeplan og møteplan osv). Forbered en enkelt presentasjon av dette, 5-10 min.
- Lese kap. 4 i Ledelse som setter spor, Fullan (2017)

3.0 Verdier og prinsipper for skolene i Midt-Telemark

Verdier i skolens praksis skal oppleves av elevene i Nome, Bø og Sauherad sine barne- og ungdomsskoler. «Elevene bak tallene – triangulert analysekompetanse med utgangspunkt i vurdering for læring» er målene for 2018/2019 at:

I ledelse for læring i profesjonsfelleskap og skoleutvikling har deltagerne arbeidet med innhente informasjon/data ut fra gruppens forskningsspørsmål ved hjelp av ulike kilder som observasjon, småintervjuer og ulike dokumenter slik at profesjonsfelleskapet kan analysere og vurdere før de tar beslutninger eller finner konsensus for videre vei i utviklingsarbeider. Å innhente informasjon ved triangulering for analyse, refleksjon og vurdering før handling eller pedagogiske tiltak er en måte å jobbe på. Ta utgangspunkt i tall og data – bli kjent med hva

I utvelgelsesfasen for datainnhenting trenger vi å presisere utvalget

- dokumentasjon som eksempelvis: sentrale dokumenter, forskrifter, lokale utviklingsplaner, lokale satsningsområder, elevresultater via prøver og kartleggingstester, elementer i NP, statistikker, elevundersøkelsen,
- småintervjuer: Hvem skal være informanter av elever, lærere, elever med vedtak, hvor mange og hvilke spørsmål skal vi spørre som kan gi gode svar for det vi vil vite mer om,
- observasjon: velge ut hva skal skal observeres og hvordan man skal observere. Sjekke ut om dokumenter og observasjoner samstemmer.

som gjør at elev blir motivert for læring – utvikle derfra....

I denne sammenfatningen fra Nome, Bø/Sauherad 16. november 2018 og 25. januar 2019 blir deltakernes arbeider framstilt med bakteppe i ny Overordnet del for verdier og prinsipper i grunnopplæringen.

3.1 Opplæringens verdigrunnlag i Nome, Bø/Sauherad

Skolen skal bygge sin praksis på verdiene i opplæringslovens formålsparagraf.

Alle ansatte i barne- og ungdomsskolene i Nome, Bø og Sauherad arbeider med utgangspunkt i Opplæringslovens formålsparagraf:

Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.

Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.

Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.

Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den einskilde si overtiding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrong.

Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.

(Opplæringsloven §1-1)

Disse verdiene er grunnmuren i skolens virksomhet. De må gjøres levende og få betydning for hver enkelt elev i skolefelleskapet gjennom formidling av kunnskap og utvikling av holdninger og kompetanse. Verdiene skal prege skolens ansatte, lærerne, ledere og pedagogisk fagansattes møter med elevene og hjemmene. Elevenes beste skal alltid være et grunnleggende hensyn (Overordnet del, 2017, s.5).

3.1.1 Menneskeverdet

Skolen skal sørge for at menneskeverdet og de verdiene som støtter opp om det, legges til grunn for opplæringen og hele virksomheten.

Lærere, fagarbeidere, skoleledere og skoleeiere i Midt-Telemark har et avklart elevsyn og læringssyn. Det er engasjerte lærere med et positivt elevsyn som engasjerer seg i elevenes læring og hvordan de underviser. De voksne er bevisste på at den måten de stiller spørsmål, svarer hverandre og elevene og samarbeider på påvirker elevenes opplæring. Klasseledelse kjennetegnes av dette positive elevsynet og læringssynet. Et positivt menneskesyn.

Fullan (2017) kombinerer tro, relasjoner, læring, meningen med livet og sier at det er dette som er *dybde*. Det er når skoleledere og klasseledere har tro på det de gjør og kjenner at det gir mening at det er dybdeledelse. Tro og mening hjelper til med å frigjøre, avdekke, drive fram, ekstrahere og aktivere nye måter å tenke og oppføre seg på.

3.1.2 Identitet og kulturelt mangfold

Skolen skal gi elevene historisk og kulturell innsikt og forankring, og bidra til at hver elev kan ivareta og utvikle sin identitet i et inkluderende og mangfoldig fellesskap.

3.1.3 Kritisk tenkning og refleksjon

Skolen skal gi elevene historisk og kulturell innsikt og forankring, og bidra til at hver elev kan ivareta og utvikle sin identitet i et inkluderende og mangfoldig fellesskap.

Felles referanserammer er viktig for den enkeltes tilhørighet i samfunnet. Et godt samfunn er tuftet på et inkluderende og mangfoldig fellesskap. Skolen skal formidle felles verdier som trengs for å møte og delta i mangfoldet. Opplæringen skal sikre at elevene blir trygge språkbukere, at de kan bruke språket for å tenke, skape mening, kommunisere og knytte bånd til andre (Overordnet del, 2017, s. 6).

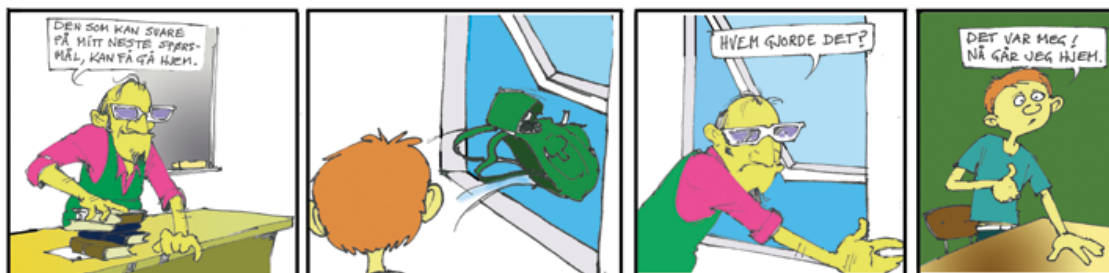
Elevene i Nome, Bø og Sauherad -skolene er omgitt av lærere og ledere som arbeider kollektivt med elevenes kompetanseutvikling der Thomas Nordahls utsagn «Vi må ha dokumentasjon på at det vi gjør fungerer godt» er en god basis.

Bø ungdomsskole bruker tallene/resultatene mer på skolen. De er bevisst på å knytte lærende fellesskap opp mot digitalisering. Fokus på samarbeid og bruker delingsverktøy i Office 365. Ønsker å få bort den «privatpraktiserende lærer» og bli sterke på felles kollektiv praksis i alle relasjoner mellom lærer – elev, og elev-elev = godt læringsmiljø

Bø skole og Folkestad skole sikrer at alle følger lokale planer som er utarbeidet. Lik praksis og ta i bruk observasjon er sentralt for utviklingsarbeidet. Lærende møter og lærende fellesskap – på leder og lærernivå. Ekstern oppfølging.

Sauherad barne-og ungdomsskole vil bli bedre på lærende møter med fokus på grunnleggende ferdigheter. Fagseksjoner etter kompetansemål kan være en vei videre...

Lunde 10-årige skole og Holla 10-årige skole: Samarbeid med Læringsmiljøsenderet – fokus på læringsmiljø. Fokus på resultat på elevundersøkelsen. Sammenheng mellom elevenes sosiale miljø og faglige resultater = læringsmiljø og god vurderingspraksis (måter å involvere elevene i læringsarbeidet på, gi tilbakemeldinger og framovermeldinger i fagene)

3.1.4 Skaperglede, engasjement og utforskertrang

Skolen skal la elevene utfolde skaperglede, engasjement og utforskertrang, og la dem få erfaring med å se muligheter og omsette ideer til handling.

3.1.5 Respekt for naturen og miljøbevissthet

Skolen skal bidra til at elevene utvikler naturglede, respekt for naturen og klima - og miljøbevissthet.

3.1.6 Demokrati og medvirkning

Skolen skal gi elevene mulighet til å medvirke og til å lære hva demokrati betyr i praksis.

Det *moralske imperativ* hos Fullan (2017) handler om at ingen etiske prinsipper har en verdi hvis personer (les: eleven) opplever denne verdien i handling.

Eksempel fra Lunde 10- årige skole som undersøkte:

Forskningsspørsmål:

*Hvilke faktorer/strukturer har fått frem gode resultater i regning på 9.trinn?
(Kjennetegn på god pedagogisk praksis).*

Mulige faktorer/hypoteser:

- 2 faglærere inne som styrking i faget
- Leksearbeid: Jobber mye med
- Oppgaver på skolen med faglærer inne i timene

Metode for datainnhenting:

- Conexus Insight og Conexus Engage
- Be lærerne gi en beskrivelse av suksessfaktorer
- Intervjue elever (aktørperspektivet). Vi intervjuer elever med forbedret mestringsnivå fra 8. - 9.trinn.

	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	Snitt
Endring mestringsnivå fra 8 trinn Lesing										
Lunde 10-Årige skole 9. trinn (17-18)	0	0	0	3	12	10	6	0	0	0,61
Lunde 10-Årige skole 9. trinn (16-17)	0	0	0	1	7	13	6	1	0	0,96
Lunde 10-Årige skole 9. trinn (15-16)	0	0	1	7	12	14	1	0	0	0,2
Lunde 10-Årige skole 9. trinn (14-15)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Lunde 10-Årige skole 9. trinn (13-14)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Telemark (17-18)	0	0	1	56	391	311	65	1	0	0,47
Telemark (16-17)	0	0	3	48	314	286	65	2	0	0,51
Telemark (15-16)	0	0	4	90	359	217	30	2	0	0,26
Telemark (14-15)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Telemark (13-14)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Endring mestringsnivå fra 8 trinn Regning										
Lunde 10-Årige skole 9. trinn (17-18)	0	0	0	0	14	16	1	0	0	0,58
Lunde 10-Årige skole 9. trinn (16-17)	0	0	1	0	14	12	1	0	0	0,43
Lunde 10-Årige skole 9. trinn (15-16)	0	0	0	3	17	14	0	0		GI EN TILBAKEMELDING

Suksessfaktorer for et godt resultat:

Lærer	Elev	System
<ul style="list-style-type: none"> • Stiller krav til elevene og har troen på at de kan • samarbeid mellom disse • Prøver at alle elevene følger klassens plan, men med tilrettelegging • Differensieringen gir mestring for elevene 	<ul style="list-style-type: none"> • Jobber mye med oppgaver i timene • Individuell jobbing • Får hjelp ved behov • Mer frihet i hvordan vi jobber 	<ul style="list-style-type: none"> • To-lærere: De samme lærerne i faget hele året og godt samarbeid • Elevene jobber mest mulig med a-plan i matematikktimene (a-plan jobbes med både på skolen og hjemme)

<ul style="list-style-type: none"> • Minst mulig tid til gjennomganger, mest mulig tid til å jobbe med oppgaver • Jobber mye med å løse oppgaver i timene med to faglærere tilstede. • Legger ved instruksjoner (videosnutter) på OneNote • Gode relasjoner mellom elever og lærere • Fast struktur som er nedfelt i skolens plan (organisatorisk og pedagogisk struktur) • Elevsamtaler • Dynamisk planlegging 	<ul style="list-style-type: none"> • A-plan er bra (ikke lekser fra dag til dag, men mer helhet i uka) • Differensiert undervisning (alle gjør ikke alt felles) • Kort gjennomgang av nytt tema, som oftest mandager men blir noen ganger repetert mot slutten av uka (dersom det kommer opp nye problemstillinger) • Læreren sier at jeg får bruk for det i ulike sammenhenger og da tar jeg det lettere til meg. • Får tid til å øve på oppgaver/emner jeg ikke mestrer • Dersom vi står fast får vi en "oppskrift" av lærer på post-it lapp, som viser metoden. Den bruker jeg senere også • Gode forklaringer som gjør at jeg forstår • Lærer bruker et språk jeg forstår • Liker utfordringer (dette kommer fra både sterke og svake elever) • Dybdelæring er bra • Lettere å veilede med alderen • Utnytter tiden i timene godt (mindre hjemmearbeid) • Bruker eksemplene i boka for å komme videre • Opplærer at læreren har troen på meg • Opplever at jeg får utfordringer så jeg kan strekke meg i faget 	<ul style="list-style-type: none"> • A-plan er nivå delt i A, B og C • Fast struktur som er nedfelt i skolens plan (organisatorisk og pedagogisk struktur) • Lærer er ansvarlig for å bygge en god relasjon til elevene
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Lov å være god på skolen • Kan hjelpe hverandre for å komme videre i faget • Godt klassemiljø og ikke press om å prestere 	
--	---	--

Organisatorisk struktur for Lunde 10-årige skole

«Et miljø som er ryddig og strukturert og hvor alt har sin faste plass er atferdsregulerende i seg selv»

Terje Ogden

1. Før skolestart/oppstart av øktene:

Lærer gjør klar klasserommet. Det vil si:

- Slå på smartboard-tavla, tavle-pc og høyttalere (**NB!** På C2a og C2b må høyttalerne slås på hver morgen og av ved skoledagens slutt)
- Sørge for at nødvendig utstyr er på plass

2. Inngangssituasjonen

- Elevene tar på innesko og henger opp klærne
- Håndhilsning på lærer i døra
- Elevene går rett til plassen sin og er stille

3. Oppstart av undervisning

- Læreren stiller seg på fast plass med blikkontakt med alle elever
- Lærer og elever hilser god morgen til hverandre
- Registrering av fravær
- Gjennomgå dagen for elevene - det skal være timeplan på både innsiden og utsiden av dørene til klasserommene

4. Overgangssituasjoner/skifte av aktiviteter

- Vi forventer raske og rolige overganger
- De voksne må gi tydelige og klare beskjeder
- Klasserommet klargjøres for neste økt/dag

5. Ryddighet i klasserom og korridor

- Ordenselever går ut med søppel, matsøppel skal ut i miljøstasjonen hver dag
- Alle har ansvar for å holde garderoben/hylla/arbeidsplassen ryddig - «Fredagsrydding»
- Alle rom/fellesarealer skal ryddes etter bruk

6. Avslutning av dagen

- Læreren gir nødvendige beskjeder
- Alle elevene setter opp stolen og rydder plassen sin, inkludert hyller
- Lærere og elever takker for dagen
- Læreren styrer hvordan elevene forlater rommet og sørger for en trygg utgangssituasjon

Pedagogisk struktur for Lunde 10-årige skole:

Elevene skal forstå hva de skal lære og hva som er forventet av dem.

Elevene skal få tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen.

Elevene skal få råd om hvordan de kan forbedre seg.

Elevene skal være involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling.

M	Mål for økt/periode
L	Lærerens tid
E	Elevenes tid
O	Oppsummering/frampek

3.2 Prinsipper for læring, utdanning og danning

Skolen har både et danningsoppdrag og et utdanningsoppdrag. De henger sammen og er gjensidig avhengig av hverandre. Prinsippene for arbeid med læring, utvikling og danning skal hjelpe skolene til å løse dette doble oppdraget.

I KSs rapport «Kom nærmere» legges det vekt på ansvarsdialogene som føres på alle nivåer (dialogarenaer), fra klasserom til kommunestyre. Ansvarsdialogene foregår ikke bare 1:1, men også på arenaer der flere deltar og sammen skaper ny kunnskap.

3.2.1 Sosial læring og utvikling

Skolen skal støtte og bidra til elevenes sosiale læring og utvikling gjennom arbeid med fagene og i skolehverdagen for øvrig.

3.2.2 Kompetanse i fagene

Skolen skal se opplæringen i fag i lys av de verdiene og prinsippene som hele opplæringen bygger på.

Eksempel fra Bø ungdomsskole som valgte å undersøke forskningsspørsmålet:

Forskningsspørsmålet:

Hvordan skaper engelskseksjonen så gode skriftlige eksamensresultater over tid?

Ved skriftlig eksamen i engelsk de 5 siste årene har elevenes skåret godt over landsnittet. Spesielt guttene drar opp snittet og har hatt en markant økning. Jentene ligger på landsnittet eller litt over

- Karakterene har økt med 1,4
- 2,9 → 4,3 BUSK

- 3,5 nasjonalt

Hypoteser:

- Gaming?
- Enklere tekster på eksamen
- Effektive timer
- Engelsk fordypning
- Felles fagplan på trinna
- Flinke til å løsrive seg fra lærebok

For å innhente data i undersøkelsen ble dette gjort i to steg. I steg 1 innhentet teamet resultater fra elevenes læringsresultater, intervjuet fagseksjonen i faget engelsk, observerte en 10.klasse og sammenfattet innhentet datamateriale.

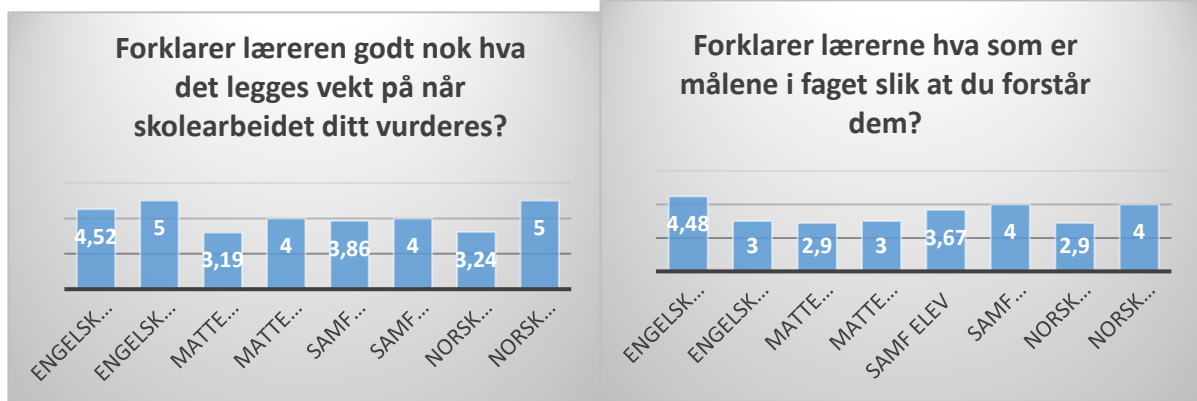
- Eksamensrelevante emner på 10.trinn
- Nøye med vurderingskriterier både muntlig og skriftlig
  - Felles vurderingspraksis
- Lite lekser
- Emner som tiltaler guttene
- Godt læreverk
- Samkjøring av fagene norsk og engelsk

Fra observasjon:

Godt læringsmiljø

- Engasjerte elever
- God klasseledelse
  - Ett blikk er nok
  - God struktur
    - Gruppeinndeling
    - Undervisningsopplegg på tavla
    - Tilpassa tekst(fra nett)
    - Muntlig gjennomgang på engelsk og norsk
- «Overflødig» lærer pga god organisering
  - Vurdering

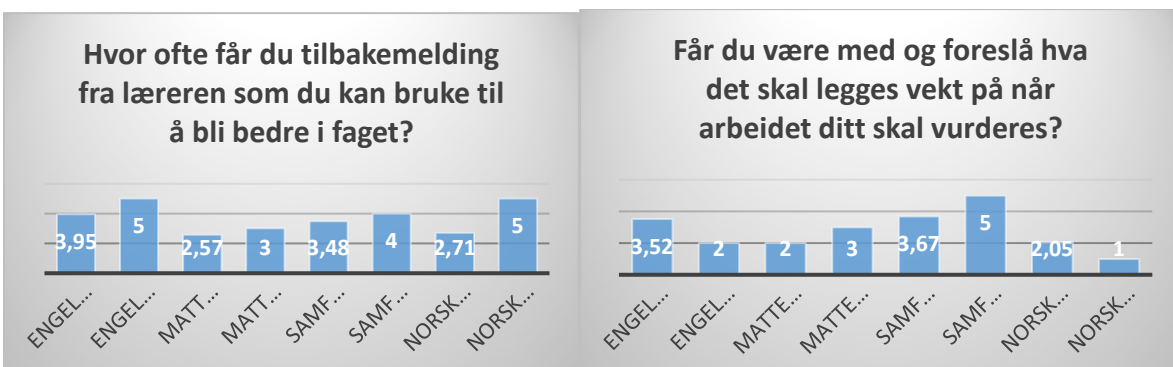
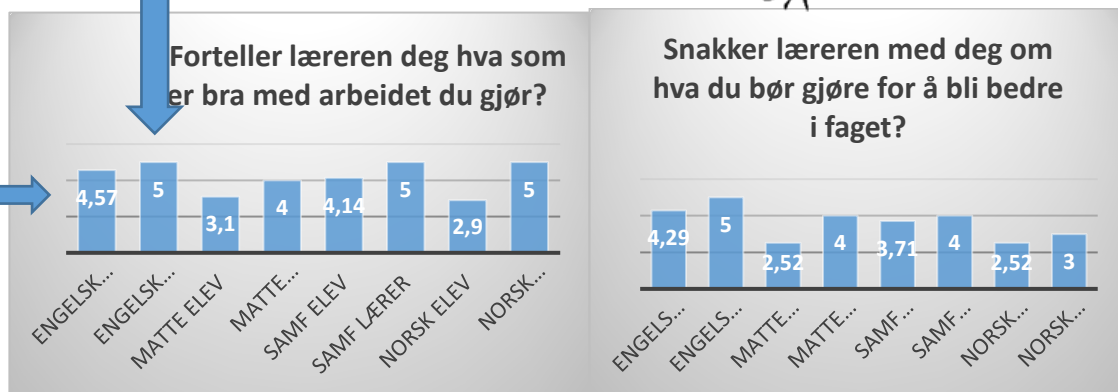
I steg 2 gjorde skoleledelsen en undersøkelse der de stilte samme spørsmål til elevene som til lærerne, fordelt på fagene. Et interessant funn var god korrelasjon mellom svarene fra elevene og lærerne i faget engelsk. Det kan se ut til at lærerne og elevene har samme opplevelse av elevinvolvering, tydelige læringsmål, kvaliteten på tilbakemeldingsarbeidet og at elevene vet hvordan de kan bedre seg i faget. I hvert bilde under er det et spørsmål som besvares først av elevene i faget og deretter av lærerne i faget.

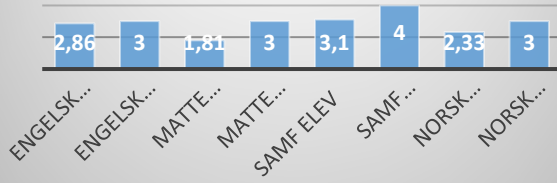
Svar fra lærere i faget

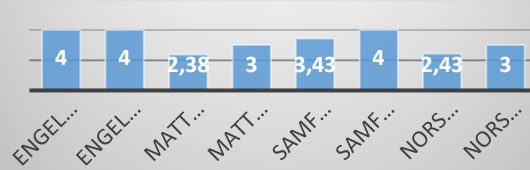
Svar fra elever

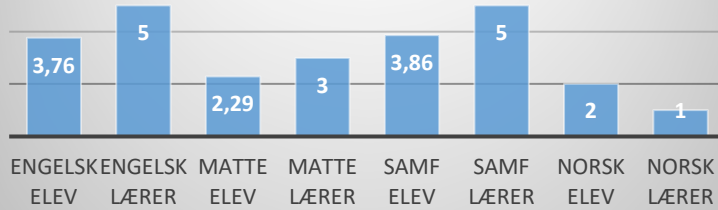
Får du være med å vurdere skolearbeidet ditt?

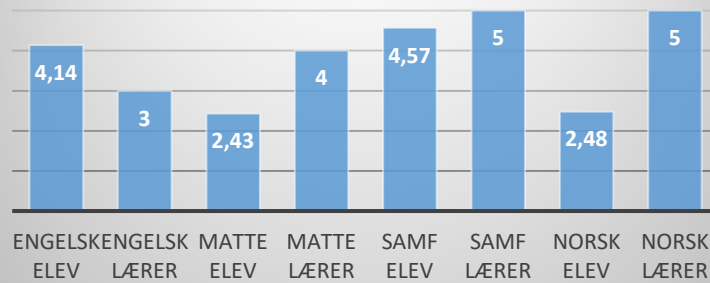
Jeg får hjelp av læreren til å tenke gjennom hvordan jeg utvikler meg i faget

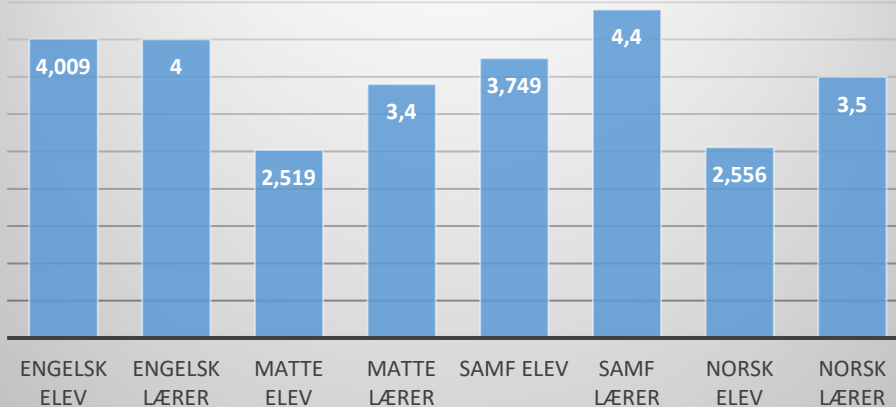
Er dere elever med på å foreslå hvordan dere skal arbeide med faget?

Hører læreren på elevenes forslag?

Gj.snitt

3.2.3 Grunnleggende ferdigheter

Skolen skal legge til rette for og støtte elevenes utvikling av de fem grunnleggende ferdighetene gjennom hele opplæringsløpet.

Eksempelet fra Bø skules undersøkelse med utgangspunkt i:

Forskningsspørsmål:

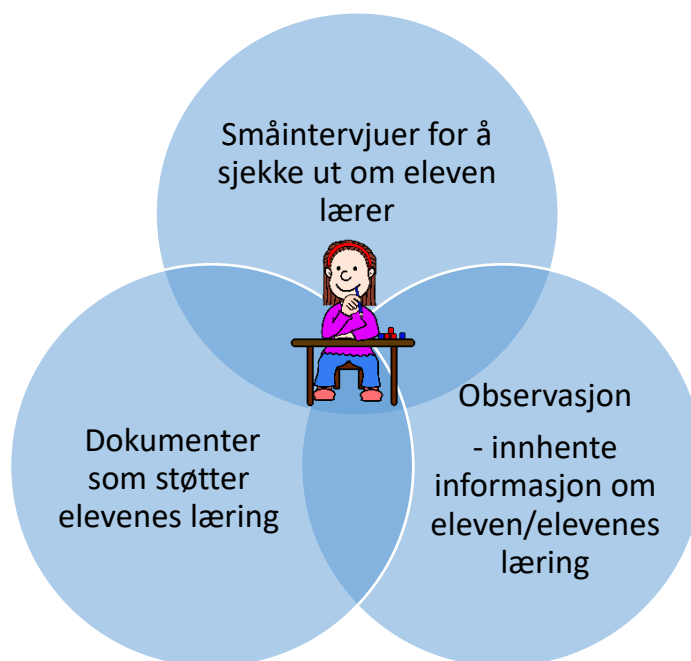
Hvordan oppnå gode resultater i lesing over tid og hva kan være opprettholdende faktorer?

Innhenting av data/informasjon:

Observasjon av undervisning

Intervju med elever fra 3. – 7. trinn.

Dokumenter som synlige plakater med informasjon i klasserom, lokal leseplan,

Dokumenter og informasjon:

Stasjonslæring. 3 stasjoner, hvorav 1 lærerstyrt. To ganger per uke.

Skrijving: Tankekart – kriterier. Knyttet til tekstarbeidet/tema.

Varierte mellom 3-4/6-8 uker. Ofte både 1. og 2. utkast.

Lesing (lærerstyrt). Veiledet lesing. Ord og begreper. Innhold. Form. Nøkkelord. Tankekart. Aski Raski. Lytte og lese. Trening på ord på flere ulike måter. Ord og stavelser, helord, komplekse grafem osv.

Alltid bestilling knyttet til leseleksa (oppdrag). Det blir alltid lest høyt, enten med læringspartner eller i gruppe. Varierer mellom innhold, form eller metode.

Småintervjuer med elever fra 3. – 7. trinn:

Får du komme med forslag til hvordan dere skal jobbe/vurderes /hva dere skal jobbe med?

- ▶ 3.klasse: 1 aldri, 2 sjelden, 7 av og til
- ▶ 4.klasse: 2 sjelden, 8 av og til
- ▶ 5.klasse: 1 aldri, 9 av og til
- ▶ 6.klasse: 1 sjelden, 9 av og til
- ▶ 7.klasse: 1 ofte, 9 av og til

Synes det er fint å få bestemme av og til

Blir mer motivert når jeg får være med å bestemme

Får du være med å vurdere skolearbeidet ditt?

Opgaver, innsats, progresjon, orden

- ▶ 46 ja
- ▶ 4 nei

Hvordan?

Tommel, vurderingspil, samtale, skrive lapp, grupper kommer med tilbakemeldinger til hverandre, retter selv/ to og to retter sammen med fasit/lærer gjennomgår/kriterier, to stars and a wish, skrive vurdering, samtale – tenke – skrive logg, ABCD-kort, sette klyper m/navnet på

Er det nyttig å vurdere seg selv? Hvorfor?

- ▶ En mente det var lærerens jobb og hvis elevene gjorde det slapp læreren..... (4.kl)
- ▶ Resten mente det var kjekt og nyttig.
- ▶ Lærte mer om seg selv og hva en måtte jobbe med (4.kl)
- ▶ Fint å tenke gjennom hva en har gjort, og dermed vite hva en har gjort feil.
- ▶ Vet hva jeg kan forbedre, hva jeg trenger jobbe med
- ▶ Lærer å vurdere, ser seg selv
- ▶ Bevisst på det jeg trenger lære

Klasserom:

De aller fleste klasserom hadde synlig tegn på at her var elevene involvert i vurdering

Funn fra undersøkelsen med forskningsspørsmålet:

- ▶ Observasjon
  - ▶ Elevmedvirkning
  - ▶ Klasseledelse
  - ▶ Bruk av vurderingsverktøy
- ▶ Økt selvinnsikt og bevisstgjøring
- ▶ Økt fokus og godt utgangspunkt for refleksjon

Elevundersøkelsen

På Skoleporten.no, Elevundersøkelsen, kan vi lese om delskår 4.7 på spørsmålet om elevene får være med å lage regler for hvordan de vil ha det i klassen/gruppa:

Delskår	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18
Er dere elever med på å foreslå hvordan dere skal arbeide med fagene?	3,1	3,1	3,3	3,6	
Legger lærerne til rette for at dere elever kan delta i elevrådsarbeid og annet arbeid som tillitsvalgt?	3,7	3,8	4,2	4,2	
Hører skolen på elevenes forslag?	3,4	3,8	3,8	3,7	
Er dere elever med på å lage regler for hvordan dere skal ha det i klassen/gruppa?	3,4	3,8	3,6	4,7	

3.2.4 Å lære å lære

Skolen skal bidra til at elevene reflekterer over sin egen læring, forstår sine egne læringsprosesser og tilegner seg kunnskap på selvstendig vis.

Eksempel fra Holla 10 – årige skole:

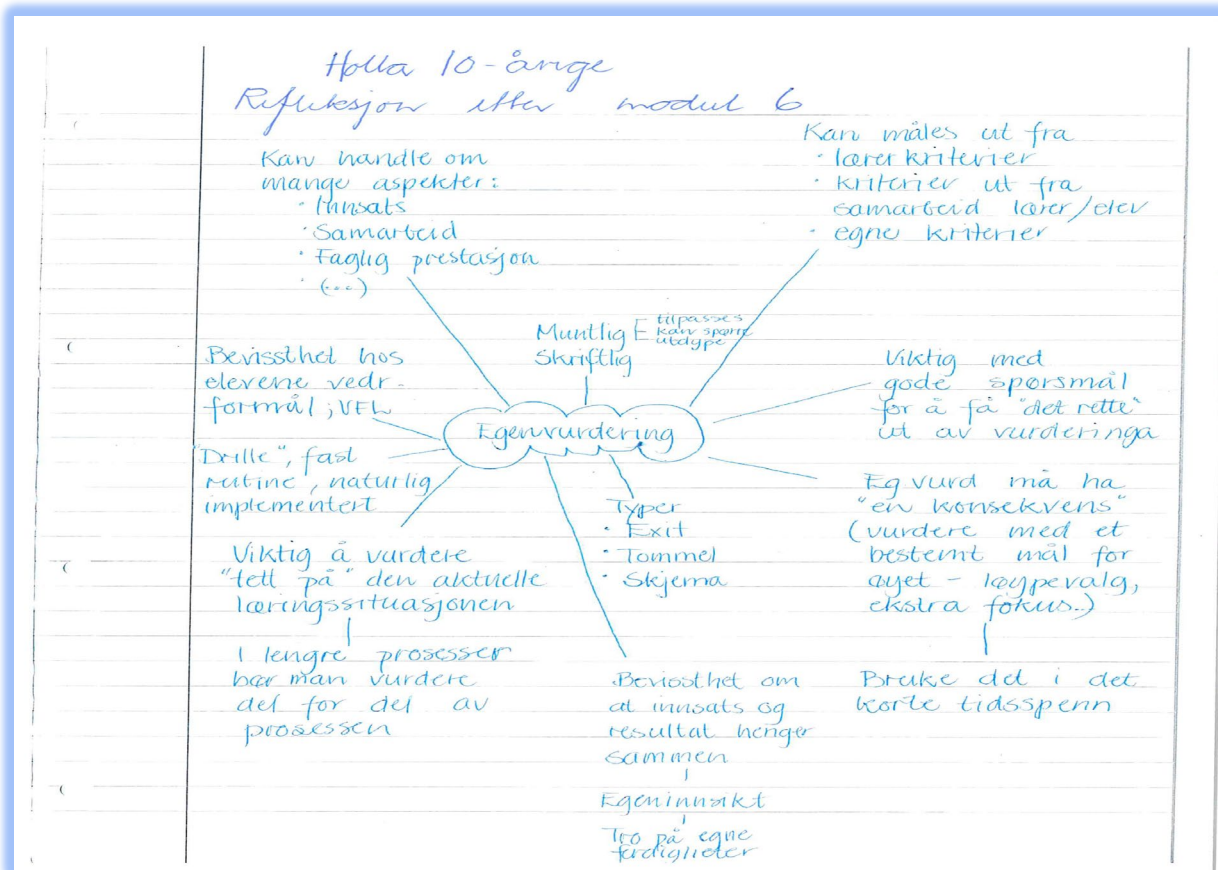
Forskningsspørsmålet:

Hva er årsaken til/suksessfaktorene bak de gode resultatene i regning over tid på nasjonale prøver for trinn 5 og trinn 8?

Innhenting av data:

Småintervjuer med elever og lærere med spørsmålene

1. Når lærer du best i regning/matematikk?
2. Hvorfor tror du at du lærer best på nettopp denne måten?

Svar fra elev	Når lærer du best i regning/matematikk? Hvorfor lærer du best på denne måten?
1 trinn 7	13 elever sier de lærer best når de samarbeider fordi de da kan få hjelp av andre og lære hvordan andre tenker
2	10 elever sier at de lærer best når undervisningen er variert (individuell, tavle, gruppe, ute, pc)
3	8 elever sier de lærer best når læreren forklarer og de løser oppgaver individuelt

4	4 elever sier de lærer best når de bruker pc
5	2 elever sier de lærer beste når de er fysiek aktive
6 trinn 5	8 elever sier grupper. Fordi de kan hjelpe hverandre, diskutere og reflektere.
7	3 elever sier alene. Da er jeg konsentrert.
8	4 elever sier i samarbeid med læreren. «Jeg lærer best med en god og presis lærer.» 😊
9	5 elever sier PC/annet Fordi det er morsomt, lett vint og annerledes.
Trinn 6	<p>Dette svarte elevene på trinn 6:</p> <p>1. Når lærer du best regning/matematikk? 2. Hvorfor lærer du best på denne måten?</p> <ul style="list-style-type: none"> - De aller fleste syntes det var best å jobbe i grupper. Fordi da hjelper man hverandre, og da forstår man mer. Det er fint å ha noen å diskutere med. - 5-6 elever likte best å jobbe alene med oppgaver, fordi da kunne man konsentrere seg bedre. Og når det er stille arbeid så er det helt stille. - Alle elevene uttrykte at de likte godt variasjon. Og med det mente de både variasjon i type oppgaver, aktivitet og hvor (de likte godt å forflytte seg fra klasserom, til gang, til grupperom osv.) De nevnte stasjonsarbeid som arbeidsmetode med stor variasjon. - Ca 10 elever likte best uteoppgaver med fysisk aktivitet. - Flesteparten av elevene likte "gjøre"/byggeoppgaver.

	<p>F.eks har vi bygd geometriske former som papirstilas, vi har laget vårt eget rom i pappeske(romfigurer og arbeid med perspektiv) De likte dette fordi da er det lettere å se hvordan former ser ut, ikke lett å se i boka.</p> <p>På utviklingssamtale var det mange som nevnte matematikk som sitt favorittfag, gjerne sammen med praktisk/estetiske fag.</p>
10 trinn 4	Variasjon i undervisning. Eks: stasjoner en gang pr uke
11	Fokus på forståelse av begrepene i flere fag (lengde, mengde etc.)
12	Erfaringsdeling
13	Digital undervisning

Svar fra lærerne	Hva er årsaken til det gode resultatet i regning over tid på nasjonale prøver på trinn 5 og trinn 8
1	<ul style="list-style-type: none"> • Vi er kritiske til praksisen vår. Vi har lært og endret. • Fokus på regning i alle fag • Vi har praktisk, relevant og variert undervisning. Mye variasjon.
2	<ul style="list-style-type: none"> • Vi har mattedager • Vi har fokus på gjennomføring av kartleggingsprøvene slik at alle kan yte best mulig (få ut sitt potensial)
3	<ul style="list-style-type: none"> • Vi har byttet læreverk • Vi har erfaringsutveksling oss lærer i mellom • Har vi fått foresatte mer aktive? • Vi har flere lærer som tar videreutdanning <p>Videre diskusjon: læreverk: matemagisk? nivå-differensiering, forståelse . mer åpne oppgaver, bruken av læreverk? dybdelæring/ variasjon ved bytte av tema</p>
4	
5	<ul style="list-style-type: none"> • Fokus på regning i alle fag. Det er tilrettelagt fra ledelsen med tid og midler m.m. • Vi er gode på erfaringsdeling

	<ul style="list-style-type: none"> • Vi bruker digital undervisning • Vi bruker praktisk tilnærming
6	
7	<ul style="list-style-type: none"> • Vi er gode på å legge til rette for at elevene skal prestere bra (mindre grupper, tid..) • Vi har fokus på regning i alle fag dere det er mulig • Lærerne opplever en forventning om at vi skal gjøre det bra på nasjonale prøver. Så kan det medføre at det gis tilpassa informasjon for at elever skal oppnå best mulig mestring • Vi har kompetente lærere
8	<p>Vi tenker at denne undersøkelsen som heter «Elevene bak tallene» bør ha mer fokus på de elevene vi har på vår skole, enn de resultatene som kommer fram.</p> <p>Resultatene på NP på 8.trinn viser at vi ligger under nasjonalt snitt og fylkessnitt.</p> <p>Læreverket på barnetrinnet «Multi» er godt i forhold til at de har oppgaver som er utarbeidet mye slik som oppgavene i Nasjonale Prøver. Samtidig er vi fornøyde med læreverket på ungdomstrinnet fordi der legges det opp til nivådeling og det er en egen oppgavebok for de elevene som trenger det.</p> <p>Nasjonale Prøver gjennomføres så tidlig i 8.klasse at vi tenker det viser barnetrinnets/mellomtrinnets arbeid med regning.</p> <p>De beste resultatene er på 5-trinn etter det vi forstår, så det ser ut til å være større innsats og fokus på de laveste trinnene.</p> <p>Tidlig innsats på barnetrinnet må være en påvirkende faktor.</p>
9	<p>Elevene bak tallene: Trinn 9 mener de gode resultatene i regning skyldes det systematiske og gode arbeid som er gjort med «regning i alle fag» gjennom flere år. I tillegg har det vært fokus på “tidlig innsats” i basisferdigheter. Fruktene av dette arbeidet ser vi nå i form av gode resultater på nasjonale prøver på trinn 5 og 8.</p>
10	<ul style="list-style-type: none"> - Elevene bak tallene – gode resultater i regning - Nomeskolene: 14% i mestring 1, 19% mestring 2, 33% mestring , 36% mestring 4+5 – på landsnitt <ol style="list-style-type: none"> 1) felles satsing på barne og mellomtrinnet 2) egne mattedager – med praktiske oppgaver 3) jobbe ekstra med tekstopp-gaver 4) bevisst bruk av konkreter i undervisning

--	--

3.2.5 Folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling

Skolen skal legge til rette for læring innenfor de tre tverrfaglige temaene folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap, og bærekraftig utvikling.

3.3 Prinsipper for skolens praksis

Skolen skal møte elevene med tillit, respekt og krav, og de skal få utfordringer som fremmer dannelse og lærelyst. For å lykkes med dette må skolen bygge et godt læringsmiljø og tilpasse undervisningen i samarbeid med elevene og hjemmene. Det krever et profesjonsfelleskap som engasjerer seg i skolens utvikling.

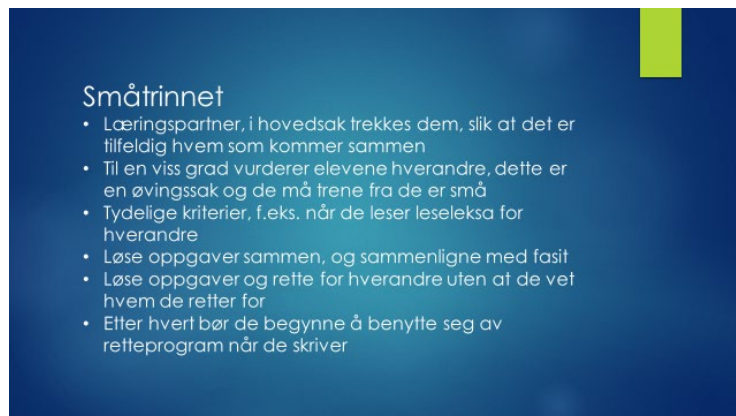
3.3.1 Et inkluderende læringsmiljø

Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle.

Eksempel fra Folkestad skole:

Forskningsspørsmål:

Hvordan oppnå gode resultater i lesing over tid med fokus på elevinvolvering i vurderingsarbeidet?

Småtrinnet

- Læringspartner, i hovedsak trekkes dem, slik at det er tilfeldig hvem som kommer sammen
- Til en viss grad vurderer elevene hverandre, dette er en øvingsøkt og de må trene fra de er små
- Tydelige kriterier, f.eks. når de leser leseleksa for hverandre
- Løse oppgaver sammen, og sammenligne med fasit
- Løse oppgaver og rette for hverandre uten at de vet hvem de retter for
- Etter hvert bør de begynne å benytte seg av retteprogram når de skriver

Mellomtrinnet

- Vurderingspil
- To stjerner og et ønske
- Kameratvurdering
- Skjema
- Er med på å sette vurderingskriterier i noen tilfeller
- Det går mye tid til at elevene skal forstå hvordan de skal vurdere seg selv
- Vanskelig for elevene å vurdere egen kunnskap på en realistisk måte
- Liten tid til å følge opp
- Elevene har blitt flinkere til å gi muntlige tilbakemeldinger til hverandre
- Positivt for den stille og/eller «svake» eleven, får hjelp til refleksjon, elevene spiller litt på hverandre

Innspill fra elevene på 6. trinn

Brukes det mye tid på vurderingsarbeid?

Braker litt tid på egenvurdering
Litt egenvurdering, mest i matte og norsk, savner egenvurdering i de andre fagene
Vurderingsark i norsk fungerer greit
Lærer mest av undervisningsvurdering

Hva slags vurdering synes dere er mest nyttig?

Undervisningsvurdering (de fleste)
Egenvurdering
Kameratvurdering

Hvorfor?

Vi får arbeidet med stoffet med en gang, når det er litt ferskere

Lærer dere noe av vurderingen?

Lærer mye av å rette opp feilene vi har gjort
Vi må få god tid til å rette opp feilene vi har gjort
Ha god nok tid til å øve på de tingene vi sitter med
Viser hva vi trenger å øve på etter egenvurdering

Hvordan lærer dere best?

Praktisk arbeid
Lese og gjøre oppgaver
Tavleundervisning, men det må ikke være kjedelig
Mindre grupper med medelever på samme nivå
Samarbeide med en i klassen

Får dere være med på å bestemme hvordan dere skal løse de ulike oppgaven?

Veldig sjelden, men vi ønsker det

3.3.2 Undervisning og tilpasset opplæring

Skolen skal legge til rette for læring for alle elever og stimulere den enkeltes motivasjon, lærelyst og tro på egen mestring.

Elevenes læring og utvikling skal stå i sentrum for skolens virksomhet. Elevene møter skolen med ulike erfaringer, forkunnskaper, holdninger og behov. Skolen må gi alle elever likeverdige muligheter til læring og utvikling, uavhengig av deres forutsetninger. God

klasseledelse bygger på innsikt i elevenes behov, varme relasjoner og profesjonell dømmekraft. For å skape motivasjon og læringsglede i undervisningen trengs et bredt repertoar av læringsaktiviteter og -ressurser innenfor forutsigbare rammer. Skolens forventninger til den enkelte elev om innsats og mestring påvirker læring og tro på egne evner og muligheter. Det er derfor avgjørende at skolen møter alle elever med ambisiøse, men realistiske forventninger, og at lærere utviser et profesjonelt skjønn når de vurderer elevenes læring. Elevene skal få tid til å utforske dybden i ulike fagområder. Å gi rom for dybdelæring forutsetter at skolen tar hensyn til at elevene er forskjellige og lærer i ulikt tempo og med ulik progresjon. Det krever kunnskap om hvordan elever lærer, hva de kan fra før, og forutsetter tett oppfølging av den enkelte. Elever som opplever mestring, motiveres til å bli mer utholdende og selvstendige. Prøving og feiling kan være en kilde til læring og erkjennelse, og elevene skal oppfordres til å prøve seg også når det er usikkert om de vil lykkes. Det er skolens oppgave å gi elevene trygghet til å krysse grenser og prøve noe vanskelig. Vurderingen av elevenes faglige kompetanse skal gi et bilde av hva elevene kan, men et sentralt formål med vurderingen er også å fremme læring og utvikling. Kartlegging og observasjon av elevene er virkemidler for å følge opp den enkelte og for utvikling av skolens praksis. Det har imidlertid liten verdi dersom det ikke følges opp med konstruktive tiltak. Skolen og lærerne må balansere behovet for god informasjon om elevenes læring og uønskede konsekvenser av ulike vurderingssituasjoner. Uheldig bruk av vurdering kan svekke den enkeltes selvbilde og hindre utviklingen av et godt læringsmiljø. Tilpasset opplæring er tilrettelegging som skolen gjør for å sikre at alle elever får best mulig utbytte av den ordinære opplæringen. Skolen kan blant annet tilpasse opplæringen gjennom arbeidsformer og pedagogiske metoder, bruk av læremidler, organisering, og i arbeidet med læringsmiljøet, læreplaner og vurdering. Lærerne må bruke et godt faglig skjønn i arbeidet med å tilpasse opplæringen. God vurdering, der forventningene er tydelige og eleven deltar og blir hørt underveis i læringsarbeidet, er en nøkkel til å tilpasse undervisningen. Lærerne skal i sin undervisning støtte og veilede elevene til å kunne sette seg mål, velge egnede framgangsmåter og vurdere sin egen utvikling. Skolen må planlegge for en god sammenheng i elevenes læring i de ulike fagene og for at opplæringen oppleves som både overkommelig og tilstrekkelig utfordrende (Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen, kap. 3.2).

3.3.3 Samarbeid hjem og skole

Opplæringen skal skje i samarbeid og forståelse med hjemmet, og samarbeidet skal bidra til å styrke elevenes læring og utvikling.

Skolen har det overordnede ansvaret for å ta initiativet til og tilrettelegge for samarbeid. Dette innebærer å sørge for at foreldre og foresatte får nødvendig informasjon, og for at de gis mulighet til å ha innflytelse på sine barns skolehverdag (Overordnet del for verdier og prinsipper i grunnopplæringen, 3.3). Foreldre og foresatte skal oppleve ledere og lærere med ambisjoner og stor omsorg for eget barn eller ungdom. Skoleledere og lærere skal strekke seg etter å ha et godt samarbeid med foresatte og et godt skole- hjem samarbeid. I vanskelige situasjoner er det skolens ansvar å prøve å triangulere for å framskaffe ulike perspektiver.

3.3.4 Opplæring i lærebedrift og arbeidsliv

Opplæring i lærebedrift og arbeidsliv skal gi praktisk erfaring og relevant kompetanse, og forberede på de faglige kravene og forventningene som stilles i arbeidslivet.

Innovasjon og entreprenørskap inn i lederrollen er grunnleggende viktig i fremtidens skole. Å kunne lede og å lære i like stort omfang. Å lytte og å lære for å lede. I ledelse av dybdarbeid vet vi ikke hvordan det burde se ut, før vi gjennomfører det...

Samfunnsendringer krever ikke bare nye læringsmål for elevene, men også en veldig annerledes type lederskap.

3.3.5 Profesjonsfellesskap og skoleutvikling

Skolen skal være et profesjonsfaglig fellesskap der lærere, ledere og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler sin praksis.

Eksempel fra Sauherad barne- og ungdomsskole:

Forskningsspørsmål:

Elevinvolvering med fokus i forskningsspørsmålet Hvilke faktorer bidrar til gode eksamensresultater i engelsk skriftlig?

Innhenting av data:

Gjennomført dokumentanalyse, observering og intervjuer

Intervju/samtale med lærerne på 5. – 10. klasse:

*svært eksamensrettet undervisning i fra 8. trinn og oppover - dette viser at forutsigbare og konkrete kompetansemål i faget gjør det lett for lærer å holde fokus på de viktigste områdene elevene blir målt på.

* Spill – youtube videoer - (ja takk, vi bør ikke være redd for skjermtid)

*Gode lærere - kompetente lærere

*elevene bruker språket aktivt også utenfor skolen.

***Modning**

***status og være god i engelsk**

*stabilitet – har hatt samme lærer over tid i alle særtrinn, 1. - 10. kl. og da kan det også komme gode relasjoner. Trygg elevmasse. Avgangskull 2018

*gode relasjoner – stabile lærere og klassegrupper fra 1. – 4., 5. – 7. og 8. - 10. klasse

***gode basiskunnskaper fra mellomtrinnet**

Intervju av tidligere elev som har tatt eksamen i engelsk:

- Utgangspunkt i prinsipp 4, elevinvolvering.
- Elevundersøkelsen punkt 39. Viste seg som det viktigste punktet for eleven.
- Konklusjon - «Jeg får hjelp fra læreren til å tenke gjennom hvordan jeg utvikler meg i faget.»

Intervju med lærerne i 1. – 4. klasse med spørsmålet «dette er det vi gjør nå for å sikre gode resultater i fremtiden»:

-bruker mer tid på faget i 1. - 4. klasse (mer enn 1,5 timer) gloser, leselekse 3 + 4 klasse, snakker i andre fag)

-mer engelsk i dagliglivet (mange er på onlinespill, man må være "på", vi har tatt mer i bruk engelske ord inn i norsken)

jobbe praktisk med engelsk (sanger, hilser daglig + værmelding, liv og røre, lekertilnærming)

-veldig motiverte elever – for å bli god i spill må du ha en forståelse, ellers kommer du deg ikke videre i spillet. Dette øker nysgjerrigheten og lærelysten.

-mange engelsktalende dataspill

Vi følger avgangsklassen 2018 – stabilitet – fag kompetanse – grunnleggende ferdigheter -

Vi må huske: hvilke kompetansepoeng har de som underviser i engelsk faget? Fortsette og utdanne pedagoger i engelsk, årsplaner, NP, stp, lysshow

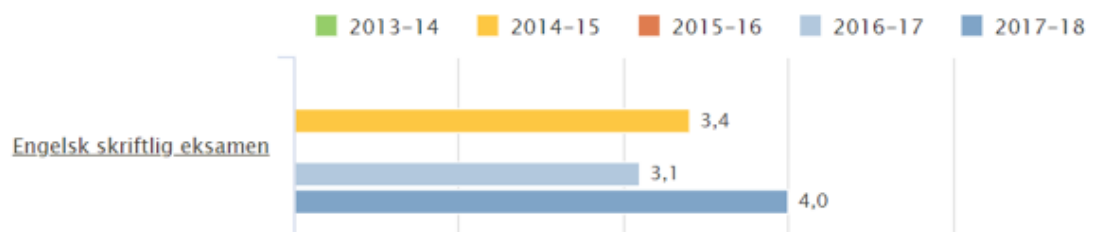
Observasjon ungdomstrinn:

- Observasjon av undervisningssituasjoner på 8., 9. og 10. trinn – varighet 45 minutter (en skoletime).
- Ulikt innhold på de forskjellige trinnene.
- Likt – gjennomgang og oppstart av timen., faglig tyngde hos lærerne, god arbeidsro og innsats i timen.
- I samtale med elevene kom det fram at de var trygge på hvordan de ville bli evaluert og målet for timen/temaet.
- Konklusjon: Det er vanskelig å se suksessfaktorer ved en timens observasjon – for å se dette trenger man flere observasjonsøkter.

Observasjon barnetrinn:

- Observasjon på 4.trinn.
- De hadde lik oppstart av dagen både på norsk og engelsk.
- Det var ro, aktivitet og elevene var ivrig med.
- Rutine fra 1.-4.trinn.
- Tydelig konkretiseringsmateriell på vegger og tavla.
- Konklusjon: Svært viktig med konkretiseringsmateriell, i alle fall på de lavere trinnene – men, kanskje viktigheten har mest med personligheten til elevene på ungdomstrinnet.

Eksamensresultatene

Elevundersøkelsen, Vurdering For Læring 10. trinn

Delskår	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18
Forklarer lærerne hva som er målene i de ulike fagene slik at du forstår dem?	3,8	3,7	3,9	3,5	3,7
Forklarer lærerne godt nok hva det legges vekt på når skolearbeidet ditt vurderes?	4,0	3,7	3,6	3,7	3,7
Forteller lærerne deg hva som er bra med arbeidet du gjør?	3,8	3,5	3,6	3,6	4,1
Snakker lærerne med deg om hva du bør gjøre for å bli bedre i fagene?	3,5	3,7	3,5	3,4	3,9
Hvor ofte får du tilbakemeldinger fra lærerne som du kan bruke til å bli bedre i fagene?	2,8	3,1	3,2	3,1	3,5
Får du være med og foreslå hva det skal legges vekt på når arbeidet ditt skal vurderes?	2,0	2,0	3,0	2,8	3,0
Får du være med og vurdere skolearbeidet ditt?	2,0	1,9	3,1	2,9	3,1
Jeg får hjelp av lærerne til å tenke gjennom hvordan jeg utvikler meg i faget					

Elevundersøkelsen, Vurdering For læring, 7. trinn:

Delskår	2013- 14	2014- 15	2015- 16	2016- 17	2017- 18
Forklarer lærerne hva som er målene i de ulike fagene slik at du forstår dem?	3,9	4,1	4,2	4,3	4,3
Forklarer lærerne godt nok hva det legges vekt på når skolearbeidet ditt vurderes?	4,2	4,2	4,1	4,4	4,1
Forteller lærerne deg hva som er bra med arbeidet du gjør?	4,2	4,2	4,5	4,1	4,2
Snakker lærerne med deg om hva du bør gjøre for å bli bedre i fagene?	3,8	4,0	4,0	4,0	3,8
Hvor ofte får du tilbakemeldinger fra lærerne som du kan bruke til å bli bedre i fagene?	3,5	4,1	3,8	3,9	3,9
Får du være med og foreslå hva det skal legges vekt på når arbeidet ditt skal vurderes?	3,2	3,4	3,3	3,6	3,7
Får du være med og vurdere skolearbeidet ditt?	3,6	3,6	3,6	3,3	3,8
Jeg får hjelp av lærerne til å tenke gjennom hvordan jeg utvikler meg i faget	3,7	3,8	3,9	4,0	4,0

Videre:

- Det er viktig at det vi arbeider med nå, har overføringsverdi til alle fag. Hvordan skal vi bruke resultatene vi har fått inn til andre fag. Vi må ta tak i forskningsfunnene og forske videre.
- Vi ønsker å bruke lærende møter i personalet. Hvordan bruke det vi har lært inn mot digitalisering og ny læreplan.
- Nasjonale prøver: Arbeide med resultatene i organisasjonen- implementering

4.0 Dybdelæring i profesjonsfellesskap

Bruk av Pedagogisk analyse (LP- modellen) er en (av flere) modell for endringsarbeid som vektlegger innhenting av praksisnære data fra situasjoner som oppleves som utfordrende og supplerer på mange måter data fra for eksempel nasjonale prøver. Selve analysene skjer gjennom tre perspektiver (triangulering) på det datamaterialet som er innhentet. På denne måten reduseres individ og system som adskilte størrelser, og de fremtrer i større grad som komplementære størrelser for å forstå pedagogisk praksis. I triangulert analysekompetanse innhenter profesjonsfellesskap data for å gi et grunnlag for å vurdere, utvikle pedagogiske tiltak eller ta bestemmelser. For interesserte lesere som vil utvikle seg som lærende team kan dette være vurderingskriterier:

C. Vi har (nesten) realisert det profesjonelle læringsfellesskap	B. Vi er på vei mot et profesjonelt læringsfellesskap	A. Vi er organisert i team
<p>Teamet møtes på faste tidspunkter og drøfter konkrete forhold i undervisningen, f. eks gjennom felles refleksjon over iakttagelser, undervisningsmaterialer eller elevprodukter. Undervisningen er i høy grad et felles anliggende, hvor den enkelte lærers utfordringer håndteres i fellesskap, og hvor den enkeltes erfaringer gagnar hele teamet. I den forbindelse har teamets medlemmer åpnet dørene til deres undervisning og deprivatisert egen praksis. Teamet har fokus på elevenes læring i alle deler av deres samarbeide om undervisningen. Man drøfter hva elevene skal lære, hvordan de skal lære det, og hva de har lært.</p>	<p>Teamet møtes på faste tidspunkter og drøfter felles undervisningsforløp og overordnede pedagogiske og didaktiske utfordringer, f. eks tilgang til klasseledelse. Teamet har fokus på pedagogiske og didaktiske forhold, men på et overordnet plan, og kommer sjeldent helt tett på undervisningen. Elevenes læring er i fokus i teamet, men der er ikke alltid en helt klar sammenheng mellom de aktiviteter, der drøftes, og hvordan de konkret skal bidra til elevenes læring.</p>	<p>Teamet møtes på faste tidspunkter og drøfter forskjellige forhold vedrørende klassen, elevene eller faget, når det er behov for det. Der er typisk fokus på planlegning av felles arrangementer, koordinering av skole-hjem-samtaler og utfordringer med enkelte elever. Pedagogiske og didaktiske refleksjoner over undervisningen fyller ikke alltid like mye på møtene. Undervisningen og elevenes læring er i høy grad et individuelt anliggende enn et felles anliggende for hele teamet. Det er sjeldent, at det reflekteres over, hva elevene skal lære, hvordan de skal lære det, og hva de har lært.</p>

Fra Ungdata, Nome 2018

Hvordan skal lærerne være for å vise at de bryr seg om dere?

De skal være interesserte i eleven og bry seg
Spørre hvordan elev har det og lytte til eleven
Ta hensyn, forklare og hjelpe
Være imøtekommen; smile, være hyggelig, være snill
Behandle elevene med respekt og likeverd

Hvordan skal timene på skolen være for at dere får konsentrert dere om å lære?

Mer variasjon
Mer praktisk og variert undervisning
Arbeidsro
Ikke bare oppgaver og lesing men også noe fysisk
Mer medbestemmelsesrett på hvordan jobbe med oppgaver
Mer individuell tilpasning
Lærere må holde seg til sakene og ikke snakke seg vekk
Bedre ventilasjonssystem, ikke så skarpt lys
Samarbeid, presentasjoner

Hvordan skal det være i friminuttene for at dere skal føle at dere passer inn med de andre elevene?

Være snille og hyggelige
Være aktive selv for både og inkludere og å komme i kontakt med andre
Være mer oppmerksomme på om noen virker ufrivillig alene
Hadde vært fint med fellesopplegg og mulighet for å være inne og ute

---

Innspill fra åpent møte om Ungdata 2018, Bø og Sauherad

Ungdommers innspill om psykisk helse og livskvalitet:

- Vi snakker ikke så mye om angst og depresjon, og vet heller ikke så mye om det. Man vet derfor ikke hva man skal gjøre. Man legger det kanskje bort, også kommer det sterkere tilbake senere. Vi lærer nesten ingenting om psykisk helse verken hjemme eller på skolen. Psykisk helse påvirker skolehverdagen veldig. Vi burde ikke bare ha en «psykisk helse uke» på skolen i året, vi burde minst hatt tre. Viktig med psykisk helse på timeplanen. Miljøterapeuter på skolen og helsesøster med fagkunnskap.

Ungdommers innspill om mobbing:

Mobbing kan være vanskelig å oppdage. Kan være vanskelig å skille mellom hva som er bare tull og seriøst. Noen ganger overreagerer lærerne. Mye mobbing skjer på nett som man ikke legger merke til hvis man ikke får det selv. Mobbing har gått fra å være fysisk til å være på nett, utestenging, indirekte osv. som er vanskelig å se, mer skjult. Ex opprette en snapchatgruppe som ikke inkluderer en person.

Referanser

- Bjørnsrud, H. (2014). *Den inkluderende fellesskolen*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Bjørnsrud, H. (red.) (2015). *Skolebasert kompetanseutvikling. Organisasjonslæring for delingskultur*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Dudley, P. (2015). *Lesson Study. Professional learning for our time*. Oxford: Routledge.
- Høsøien, U. & Prydz, M. (2017). *Skolebasert kompetanseutvikling. En Idèbank*. Oslo: Pedlex
- Fullan, M. (2017). *Ledelse som setter spor*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Hauger, B., Højland, T. G. & Kongsbak, H. (2008). *Organisasjoner som begeistrer*. Oslo: Kommuneforlaget
- Hallås, B.O. & Grimsæth, G. (2016). *Lesson Study i en nordisk kontekst*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Kversøy, K.S. (2013). *Etikk – en praktisk vinkling*. Oslo: Fagbokforlaget
- Lie, A. & Høiby, E. (2016). *Lesson Study for bedre læring i Drammenskolen*. Oslo: Bedre Skole
- Lie, A.L.K., Benjaminsen, G.E. & Andreassen, G. (2012). *Å trene en anerkjennende læringskultur*. Oslo: Bedre Skole
- Mausethagen, S., Prøitz, T.S. & Skedsmo, G. (2018). *Elevresultater. Mellom kontroll og utvikling*. Oslo: Fagbokforlaget
- Prøitz, T.S. (2015). *Læringsutbytte*. Oslo: Universitetsforlaget
- Olsen, K.O. & Wølner, T.A. (2017). *Lesson Study og læreres læring*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Postholm, M. B.(red), Dahl, T., Dehlin, E. Engvik, G., Irgens, E. J., Normann og Strømme, A. (2017). *Ungdomstrinn i utvikling. Skoleutvikling, lesing, skriving og regning. Funn og fortellinger*. Oslo: Universitetsforlaget
- Postholm, M. B.(red), Dahl, T., Dehlin, E. Engvik, G., Irgens, E. J., Normann og Strømme, A. (2017). *Ungdomstrinn i utvikling. Skoleutvikling og ledelse. Funn og fortellinger*. Oslo: Universitetsforlaget
- Scharmer, O. (2011). *Teori U. Lederskap som former framtiden – mot en ny social teknologi*. Oslo: Ankerhus

Skriftserien nr. 23
2019

—
**«Elevene bak tallene – triangulert analysearbeid»
med utgangspunkt i Vurdering for læring**

Midt-Telemark kompetansenettverk, Nome, Sauherad og Bø kommuner

—
Forfattere: Anne Liv Kaarstad Lie

—
ISBN 978-82-7860-366-6

ISSN 2535-5325

—
usn.no

